

Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Rv Integraal Ruimtelijke Perspectief Regio Utrecht 2021 - 2040' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Geachte leden van de Commissie Ruimte, wethouder, overige aanwezigen,

1. Thans is binnen de Commissie Ruimte en daarna in de gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug de besluitvorming inzake het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht 2021 - 2040 (hierna: 'IRP')' aan de orde;
2. Gaarne maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. van de geboden gelegenheid gebruik nog een reactie op het: 'IRP' te geven. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna het: 'IRP' in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie;

Planproces

Proces

3. Zoals ook in het: 'IRP' aangegeven is aan het betreffende perspectief een lang proces voorafgegaan. De basis werd dan gevormd door het zogenaamde: 'REK Regio U-16 (2018)', waarin dan de ruimtelijke economische koers voor de regio is aangegeven;
4. Daarna heeft dan een thematische verkenning van diverse thema's plaatsgevonden, zoals m.b.t. wonen, werken en energie, hetgeen dan later door de inbreng van (bepaal)de gemeenten, waaronder de gemeente Utrechtse Heuvelrug, nog is aangevuld met die op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie (zie in deze dus met name het rapport: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' en ook de latere nadere uitwerkingen daarvan¹);
5. Uiteindelijk hebben die diverse nadere verkenningen dan, zij het wel nadat eerst nog een: 'Uitgangspuntennotitie' en ook een: 'Beoordelingskader' was vastgesteld, geleid tot de zogenaamde: 'Contour-REP Regio Utrecht (2020)' met o.a. de visiekaarten: 'Kaart van Altijd' met de ontwikkelingen tot 2030 en ook de: 'Kaart van Alles' met die tot 2040;
6. Dan is een en ander uiteindelijk nader uitgewerkt in het: 'Concept-IRP', met ook een uitvoeringsparagraaf. Door de gemeenten zijn daarop dan wederom zienswijzen ingebracht, dat ook na een behandeling in de diverse gemeenteraden, hetgeen dan uiteindelijk tot het definitieve: 'IRP' heeft geleid. In een aparte notitie wordt dan aangegeven hoe met de diverse zienswijzen van de gemeenten is omgegaan (zie in deze dus ook de notitie: 'Overzicht zienswijzen raden op concept-IRP'), evenals wat betreft de diverse bijdragen vanuit de gemeente Utrechtse Heuvelrug zelf het document: 'Overzicht betrokkenheid gemeenteraad UHR in relatie tot het REP';

Participatie

7. Meer in het bijzonder is in de laatste fase toch ook bijzondere aandacht gegeven aan de participatie, dat ook op basis van de reacties vanuit de diverse gemeente(rade)n. Die participatie heeft dan met name plaatsgevonden met regionale stakeholders, waar ook verslag van is gedaan (zie in deze ook de notitie: 'Memo Regionale Participatie');
8. Alhoewel het actief betrekken van regionale stakeholders door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt gewaardeerd, blijft zij het toch als een gemiste kans zien dat de bevolking zelf hier op geen enkele wijze bij is betrokken. De participatie vanuit de samenleving (in brede zin) dient dan plaats te vinden in het kader van met name de opstelling door de afzonderlijke gemeenten van hun: 'Omgevingsvisies' en ook '-'

---

¹ Zie wat betreft de nadere uitwerkingen dus ook de beide rapporten: 'Casestudy Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)' en met name ook: 'U 16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020 – 2040 (BVR, 2020)'.

plannen'. Dan heeft echter al wel de vaststelling van het: 'IRP' plaatsgevonden.

Natuurlijk het: 'IPR' heeft dan weliswaar in planologisch-juridische geen formele status², maar anderzijds gaan de afzonderlijke gemeenten met het vaststellen daarvan natuurlijk wel een bepaalde commitment aan, dat ook vanuit een bepaalde 'governance';

9. Weliswaar wordt dan door de gemeentebestuur in het: 'Rv IRP' aangegeven dat aan de (mogelijke) regionale ontwikkelingen ook aandacht is gegeven bij het opstellen van zowel de notitie: 'Hoofdpijnen voor de Omgevingsvisie (Utrechtse Heuvelrug, 2019)', als met name ook de: 'Peilnota Toekomstvisie (Utrechtse Heuvelrug, 2020)', hetgeen ook zo is, maar o.i. toch in zeer beperkte mate;
10. In die zin had o.i. toch voor de hand gelegen als het: 'Concept-IRP' (op zijn minst) voor het indienen van inspraakreacties ter inzage was gelegd, zoals dat vaak ook wel bij andere plannen zonder formele juridische status het geval is geweest;

Plannen op andere overheidsniveaus

11. Naast de plannen vanuit de diverse regio's, zoals dus de U-16, vindt er thans ook planvorming op diverse andere overheidsniveaus plaats, dat veelal in het kader van de invoering van de: 'Omgevingswet', zoals door het Rijk de: 'NOVI', door de: 'Provincie Utrecht' de: 'POVI/POVER' en dan door afzonderlijke gemeenten ook hun: 'Gemeentelijke Omgevingsvisies (GOVI)', zoals ook het proces zoals dat thans in die zin binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug plaatsvindt (zie in deze wat betreft dat laatste dus met name ook de notitie: 'Hoofdpijnen voor de Omgevingsvisie (Utrechtse Heuvelrug, 2019)', de: 'Peilnota Toekomstvisie (Utrechtse Heuvelrug, 2020)' en ook de: 'Toekomstvisie' zelf);
12. Dan speelt tevens op het Regionale niveau het proces in het kader van het 'UNED/MIRT-Oost', waarbij tamelijk recent ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' is gepresenteerd³;
13. Op diverse overheidsniveaus vindt er dus planvorming plaats. Op zich natuurlijk goed dat er op diverse schaalniveaus er planvorming plaatsvindt, zeker als deze ook echt integraal is, maar een goede onderlinge afstemming is dan wel van wezenlijk belang. Wel is het dus zo, dat ook gezien de complexiteit, ook al aangezien elk plan net weer iets andere accenten lijkt te leggen, dat dit het er natuurlijk voor de burger allemaal niet eenvoudiger op maakt;

Beoordelingskader i.r.t. opstellen echte 'Plan-MER

14. Teneinde aan het eindproduct en ook de toekomstige uitvoering dan mede sturing te geven is dan gebruikt gemaakt van een zogenaamd: 'Beoordelingskader', hetgeen dan ook is gebruikt in het kader van het: 'MIRT-Oost', of althans daarmee een grote gelijkenis vertoont;
15. Op zich goed dat van een dergelijk: 'Beoordelingskader' gebruik is gemaakt, maar het is in die zin natuurlijk nog geen: 'Plan-MER', inclusief ook een: 'Passende beoordeling';
16. Door de provincie Utrecht is in het kader van haar: 'Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' dus wel een: 'Plan-MER' opgesteld, inclusief ook een: 'Passende beoordeling'. Daarbij komt men dan tot de conclusie dat de in de: 'POVI' opgenomen ontwikkelingen, inclusief ook die binnen de Regio, wel degelijk tot een aantasting kunnen leiden van binnen de

² Overigens is het o.i. zo dat wat betreft de formele planologische status de: 'Provinciale Omgevingsvisie (POVI)' bepalend is welke ruimtelijke ontwikkelingen al dan niet mogelijk zijn, althans voor zover dat uit een eerdere uitspraken van de Raad van State valt af te leiden n.a.v. een indertijd door het BRU gevoerde procedure tegen besluit van de provincie m.b.t. het toenmalige: 'Regionale Structuurplan (RSP)' (zie in deze ook de: 'Uitspraak van de Raad van State', d.d. 19 december 2007).

³ Zie overigens in deze ook het: 'Toekomstbeeld OV' waarna dan met name ook in het 'RV IRP' wordt verwezen.

provincie Utrecht aanwezige landschappelijke kwaliteiten (zie in deze dus ook de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht (TAUW, 2020)', Hoofdstuk 4.6: 'Levend landschap, erfgoed en cultuur', Tabel: 'Effecten ontwikkelingen op thema Levend landschap, Erfgoed en Cultuur', pag. 59);

17. Eveneens is door de provincie Utrecht een: 'Plan-MER' opgesteld m.b.t. het zogenaamde: 'Programma Wonen en Werken provincie Utrecht', inclusief eveneens een: 'Passende beoordeling' (zie in deze dus ook het rapport: 'Plan-MER Programma Wonen en Werken Provincie Utrecht (Antea-group, 2021)'). Door o.a. de Commissie voor de mer zijn daar in haar: 'Toetsingsadvies' ook een aantal kritische kanttekeningen bij geplaatst.
Inmiddels is dat: 'Programma Wonen en Werken' ook door GS vastgesteld, dat mede op de basis van een: 'Nota van Beantwoording programma Wonen en Werken', inclusief ook een reactie op het 'Toetsadvies' van de Commissie voor het m.e.r.;
18. Dus blijft het op basis gestelde toch de vraag of voor het voorliggende: 'IRP', ook al is dat wellicht dan wettelijk niet verplicht, toch niet goed was geweest als toch een: 'Plan-MER' was opgesteld, inclusief ook een: 'Passende beoordeling' m.b.t. mogelijke effecten van alle voorgenomen ontwikkelingen op de zogenaamde: 'Natura 2000-gebieden', zoals die m.b.t. stikstof;

Conclusie m.b.t. het planproces

19. In de loop van het proces zijn met name de gemeenteraden en ook de regionale stakeholders steeds meer aangehaakt. Een groot deel van bevolking is evenwel nog ongewis van de regionale ontwikkelingen zoals de regiogemeenten van de U-16 zich dat voor zich zien, evenals hebben zij daar dus ook geen (inspraak)reactie op kunnen geven (vergelijk dus in die zin wel ook het interactieve planproces zoals dat door de provincie Utrecht in het kader van de: 'POVI' is gevolgd, inclusief dus ook een formele zienswijzenprocedure). O.i. is en blijft dat toch een gemiste kans;
20. Meer in het bijzonder wordt het tevens betreurd dat toch geen echte: 'Plan-MER' is opgesteld, inclusief een: 'Passende beoordeling' m.b.t. mogelijke effecten op: 'Natura 2000-gebieden', inclusief die m.b.t. effecten stikstof, etc.

Inhoudelijke aspecten

21. Hierbij zal toch eerst een meer algemene reactie worden gegeven, waarna nog op aantal deelaspecten zal worden ingegaan. Hierbij kan dan tevens worden verwezen naar de reactie van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zoals deze eerder al in de Commissie Ruimte t.a.v. het: 'Concept-IRP' is gegeven, dat ook om te voorkomen thans teveel in herhaling te vervallen (zie in deze dus ook voor de zekerheid de als zodanig toegevoegde Bijlage 1: 'Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het Raadsvoorstel zienswijze gemeente Utrechtse Heuvelrug IRP');

Algemeen

Integrale aanpak

22. In het: 'IRP' wordt dan op basis van het centrale thema: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' op basis van 5-tal 'opgaven', een 7-tal 'perspectieven' én een 8-tal 'redeneerlijnen', evenals een 5-tal verdiepende afspraken m.b.t. bepaalde thema's, een toekomstbeeld voor de Regio Utrecht tot/voor 2040 geschetst. Dat dan op basis van een: 'Integrale Perspectiefkaart 2040' (zie in deze dus ook het: 'IRP', de kaart op pag. 102-103), hetgeen dan vervolgens gebiedsgericht voor een 5-tal als zodanig onderscheiden gebiedsdelen nader wordt uitgewerkt. Tenslotte wordt ook alvast nader

stilgestaan bij de uitvoering, waarbij dan aan een zogenaamde: 'Regionale programmering' een belangrijke betekenis wordt toegekend, evenals aan een: 'Adaptief ontwikkelpad';

23. Laat voorop worden gesteld dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de integrale aanpak zoals deze wordt voorgestaan en waar na inbreng vanuit de diverse gemeente(rade)n nu met name ook bijzondere aandacht wordt gegeven aan de waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, die in het: 'IRP' dan ook wel als de: 'Utrechtse Trots' worden aangeduid, bijzonder waardeert;
24. Wat betreft die integraliteit is het o.i. dus wel zo dat: '*Niet alles overal kan*'⁴, dus zullen in die zin toch ook bij nadere gebiedsgerichte uitwerkingen bepaalde keuzen moeten worden gemaakt, evenals is dus ook een bepaalde prioritering wenselijk/noodzakelijk, waaraan overigens ook wel in het: 'Beoordelingskader' en (nu) ook in het: 'IRP' zelf een bepaalde aandacht wordt gegeven;
25. Meer in het bijzonder is en blijft het dus wel zo dat de diverse gepresenteerde kaarten echte 'schetsen' blijven, hetgeen aan een kant aangezien veel nog onzeker en nog niet nader is uitgewerkt wellicht logisch lijkt, maar dat maakt het wel veel moeilijker bepaalde ontwikkelingen ook echt te duiden, dat dus ook gezien de daarmee gepaard gaande effecten, dat ook weer aangezien vaak met diverse bandbreedtes wordt gewerkt;

Opgave woningbouw en werkgelegenheid

26. Waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch met name kritisch over is (en ook blijft), is het gewoon in de Regio blijven faciliteren van de grote vraag naar woningen (tot 175.000 extra woningen) en ook de werkgelegenheid (tot 80.000 extra arbeidsplaatsen), waarbij door het faciliteren van de werkgelegenheid de druk op de woningmarkt natuurlijk nog verder zal worden verhoogd. Bij die vraag gaat het dan niet alleen om de woningbehoefte van de Regio Utrecht zelf, maar ook om de vraag die dan voorkomt uit wat dan als de binnenlandse en buitenlandse migratie wordt aangeduid, dus wat in algemene zin als de trek naar de Randstad bekend staat.
Alhoewel dan ervoor wordt gekozen de betreffende woningbehoefte toch in eerste instantie zoveel mogelijk in en nabij de randen van de stad Utrecht en vervolgens ook rondom de zogenaamde (H)OV-Knooppunten te realiseren (zie in deze dus met name ook de visie: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)' en ook de: 'RSU (Utrecht, 2021)'), zal dat naar verwachting wel degelijk ook met relatief grote negatieve effecten op de binnen de provincie Utrecht en dus ook Regio Utrecht aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie gepaard gaan (zie in deze dus wederom de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht (TAUW, 2020)', Hoofdstuk 4.6: 'Levend landschap, erfgoed en cultuur', Tabel: 'Effecten ontwikkelingen op thema Levend landschap, Erfgoed en Cultuur', pag. 59);
27. Natuurlijk men wil het groen dan mee laten groeien (zie ook het: 'Programma Groen Groeit Mee'), maar enerzijds is daarvoor vooralsnog geen financiering gevonden en anderzijds is de ruimte in Utrecht schaars, dus blijft het de vraag, ook al zijn daarna dan verkennende studies uitgevoerd, of hiervoor de ruimte uiteindelijk wel kan worden gevonden (zie wat betreft gegeven verkenningen o.a. het document: 'Groen groeit mee - Opgaven in beeld (BureauBuiten, 2021)' en dus ook de diverse nadere uitwerkingen m.b.t. groen en landschap in het kader van het: 'IRP');
28. Meer in het bijzonder is het dus ook nog onbekend wat de uiteindelijke effecten van COVID en thuiswerken zijn, hetgeen dus ook een grotere spreiding van de vraag naar

---

⁴ Zie in deze dus o.a. het eindrapport van de zogenaamde Commissie Remkes m.b.t de stikstofproblematiek: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkes, 2020)'.

- won(ing)en over het land kan betekenen, dus goed ook dat te blijven volgen en zo nodig de vraag bij te stellen;
29. In ieder geval wel mooi te lezen dat men voor: 'Natuurinclusief ontwerpen' en '- bouwen', dus: 'Nature Based Solutions (NBS)' gaat (zie dus o.a. het: 'IRP' en dan het kader op pag. 152), waarbij het o.i. goed zou zijn als ook in die zin voor de gemeenten in een: 'Handreiking NBS' zou worden voorzien, dat dus naast een: 'Handreiking voor maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen' en ook een: 'Handreiking vitaliteit met kwaliteit';
  30. Overigens zal extra woningbouw en werkgelegenheid dus ook leiden tot extra druk op natuurgebieden in de nabije en verdere omgeving van de gebieden alwaar die verstedelijking is voorzien, gebieden die nu vaak al onder een te grote recreatieve druk staan, hetgeen, voor zover dus al wenselijk, het belang van een goede 'recreatie zonerings' nog eens extra benadrukt, dat ook rekening houdend met voldoende rustgebieden voor de dieren;

Duurzaamheid

31. In het: 'IRP' is dan het centrale thema: '*Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen*', met dus ook bijzondere aandacht voor wat dan als de: 'Utrechtse Trots' wordt aangeduid, dus de binnen de regio aanwezige intrinsieke kwaliteiten van het landschap, inclusief de natuur, en ook de cultuurhistorie.
Steeds duidelijker wordt hoe belangrijk groen is, niet alleen vanuit het gezichtspunt van de (achteruitgang van de) natuur/biodiversiteit (en dus ook van de zogenaamde 'ecosysteemdiensten'⁵), maar dus ook voor de gezondheid/het welbevinden van de mens (zie in deze o.a. de publicatie: 'Green and Blue Spaces and Mental Health (WHO, 2021)');
32. Ook aan overige thema's die o.i. vanuit het gezichtspunt van duurzaamheid van belang moeten worden geacht wordt dan eveneens bijzondere aandacht gegeven, zoals het ontwikkelen van een circulaire economie, inclusief een circulaire landbouw, evenals de opgaven die er zijn om uiteindelijk tot een duurzame mobiliteit te kunnen komen;
33. Daarnaast is in het voorliggende: 'IRP' nu gelukkig dus ook de opgave m.b.t. de energietransitie, dat i.v.m. de problematiek van het klimaatverandering (vergelijk ook de bijeenkomst CoP 26 in Glasgow), geïntegreerd, dus wat betreft de: 'RES Regio Utrecht 1.0';
34. Ook is er dan, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, bijzondere aandacht voor: 'Natuurinclusief ontwerpen' en ook '- bouwen', dus 'Nature Based Solutions (NBS)' (zie in deze dus o.a. ook het: 'Manifest bouwen voor natuur'), hetgeen eveneens wordt gewaardeerd⁶;
35. Wel valt het op dat vele van de (m.b.t. het thema duurzaamheid) aangegeven doelen niet tot nauwelijks SMART zijn, met uitzondering dan van die m.b.t. wonen, werken en duurzame energie, zodat het niet alleen onduidelijk blijft hoe hard die doelen dan zijn, maar het daardoor tevens de regie/sturing er niet eenvoudiger op zal maken;
36. Dan zou het o.i. toch mooi zijn, zoals ook in de eerdere reactie op het: 'Concept-IRP' aangegeven, als de Regio U-16 net als de stad Amsterdam de zogenaamde: 'Donut-aanpak' zou gaan omarmen, waarbij dus echt op basis van daartoe gegeven ecologische grondslag/analyses wordt gestuurd op een ontwikkeling die enerzijds de grenzen van de aarde/natuur respecteert, anderzijds rekening houdt met minimale

⁵ Zie in deze dus met name ook de website: 'www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl

⁶ Zie overigens m.b.t. NBS ook de publicatie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2120 (WUR, 2020)'.

behoefden samenleving, dus ook in die zin inclusief is (vergelijk in deze dus ook de zogenaamde: 'Sustainable Development Goals (SDG's van de UN)⁷;

Natuur en landschap

37. Dan is met name t.a.v. het: 'REK' een aanzienlijke inhaalslag gemaakt m.b.t. het alsnog rekening houden met waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie, evenals aan die waarden bij toekomstige ontwikkelingen ook echt bijzondere aandacht te geven (vergelijk dus ook de aanpak via het programma: 'Groen groet mee');
38. Zoals bekend staan we behalve m.b.t. het klimaat, ook m.b.t. de biodiversiteit voor grote opgaven (vergelijk ook diverse rapporten IPBES en waaraan met name volgend jaar bij CBD CoP 15 in China/Kunming bijzondere aandacht zal worden gegeven). Dus verheugd over alle aanpassingen die in die zin m.b.t. opgave t.a.v. de natuur/biodiversiteit zijn doorgevoerd;
39. Meer in het bijzonder is dan als een van de doelstellingen aangegeven dat men de Heuvelrug meer robuust wil maken, hetgeen natuurlijk op zich mooi is, maar anderzijds blijft het o.i. toch onduidelijk hoe men daar dan vorm aan wil gaan geven. In ieder geval wordt daarbij door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het alsnog realiseren van een robuuste ecologische verbinding tussen de Heuvelrug en de Veluwe ter hoogte van het zogenaamde 'Valleilint'/Groene Loper' van wezenlijk belang geacht, dat teneinde ook op de Heuvelrug op termijn tot meer duurzame populaties en ook (meer) complete zelfregulerende ecosystemen, inclusief dus mogelijk ook predatoren als de wolf, te kunnen komen (zie in deze dus eventueel ook: <https://regiotvdebilt.nl/televisie/gemist/levende-monumenten/89b4b1d3-db61-497c-9aaf-3a4d2a08f0e9/levende-monumenten-de-wolf-van-de-utrechtse-heuvelrug>). Verder moet dus ook, dat mede ook gezien de in de toekomst te verwachten nog grotere recreatieve druk, met name op Heuvelrug, maar ook elders, een goede 'recreatieve zonerings' o.i. van groot belang worden geacht. In het kader van het NPUH is daar ook een eerste aanzet toe gegeven, maar moet deze kennelijk toch nog verder nader worden uitgewerkt/bezien. Ook zou door het instellen, zoals ook al tijdens de beeldvorming over de toekomstvisie aan de orde geweest, van een snelheidsregime van 60 km/uur voor de provinciale wegen op de Heuvelrug tot een bepaalde verbetering van de robuustheid kunnen worden gekomen (zie dus wederom het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');
40. In vergelijkbare zin geldt dat ook voor vele andere opgaven, zoals o.a. het versterken van de natuur in de zogenaamde: 'Kromme Rijn Vallei', inclusief ook de kansen tot het benutten van aldaar aanwezige kwelpotenties i.r.t. de: 'Blauwe Agenda Heuvelrug', ook al wordt daar in het kaartbeelden op pag. 36/38 en ook 114 wel een bepaalde impressie van gegeven;
41. Aangezien feitelijk t.a.v. diverse natuuropgaven alleen een globaal beeld wordt gegeven, voor zover dat dus al het geval is, is dan overeenkomstig het: 'Beoordelingskader' ook niet echt aan te geven, zoals overigens ook de gemeente zelf ook in haar notitie: 'Overzicht betrokkenheid gemeenteraad bij IRP', pag. 9-10 aangeeft, wat nu de effecten voor de biodiversiteit zijn, dat ook omdat geen kwalitatieve uitwerking op basis van bijvoorbeeld: 'Natuurdoetypen' heeft plaatsgevonden, maar is dat afhankelijk van de nadere uitwerking, dus programmering (zie dus ook het: 'Beoordelingskader' onder het hoofdje: 'Intrinsieke natuurwaarden', pag. 18);
42. Wel dus goed dat mede n.a.v. zienswijzen vanuit de gemeenten alsnog de ecologische verbinding tussen het Noorderpark en het Kromme Rijngebied (nog) meer expliciet op

⁷ Overigens bestaat er ook bij de provincie Utrecht steeds meer aandacht voor de zogenaamde: 'Donut-aanpak', zoals o.a. in het kader van het: 'Programma Recreatie en Toerisme'.

een van de betreffende kaartbeelden is aangegeven (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Ontwikkelbeeld Kromme Rijn Vallei' naar het: 'IRP' en dan de Fig. op pag. 114), aangezien deze verbinding voor tal van soorten voor hun overleven van belang moet worden geacht (zie wat betreft de voor de betreffende verbinding van belang zijnde doelsoorten dus o.a. ook het rapport: 'Ecopassage Griffenstein bij de N-237 (Alterra, 2009)').

In die zin is wel ook aangegeven, dat men zich richt 'op een groene verbinding (ecologische en recreatief) over de A-28 (Landgoed Oostbroek) en de A-27 (Noorderpark)' (zie in deze dus ook het: 'IRP', het bepaalde op pag. 117), maar onduidelijk blijft dan toch wat daar dan exact mee wordt bedoeld, want juist ook als het om deze ecologische verbinding gaat moet een goede recreatieve zonering van belang worden geacht;

43. In ieder geval zal o.i. als algemeen doel alsnog wat betreft de natuur minimaal naar een: 'Basiskwaliteit' moeten worden gestreefd (zie ook diverse publicaties Vogelbescherming), evenals binnen het NNN en ook de Natura 2000-gebieden natuurlijk naar die kwaliteiten die daartoe in diverse: '(Natuur)beheerplannen' zijn vastgelegd;
44. Meer in het bijzonder is er dan niet tot nauwelijks in het: 'IRP' aandacht voor problematiek stikstof, dus blijft het toch de vraag of diverse ontwikkelingen zoals men deze mogelijk wil maken, zowel wat betreft woningbouw, als die m.b.t. werkgelegenheid, inclusief toch ook een mogelijke uitbreiding van het wegennet, zoals in het uiterste geval dus een bypass van de A-12 ter hoogte Bunnik – Houten - Laaggraven, wel in juridische zin houdbaar zullen zijn;
45. Verder wordt door met name ook de gemeente Zeist gepleit voor het instellen van een: 'Bijzonder provinciaal landschap' voor (delen van) het Kromme Rijngebied. Daarop wordt dan door de Regio als reactie gegeven dat dat aan de provincie Utrecht is, maar waar het daarbij o.i. met name om gaat is dat de bijzondere landschappelijke waarden van dit gebied worden erkend, evenals wordt gezien hoe die kwaliteiten dan kunnen worden behouden en ook versterkt;

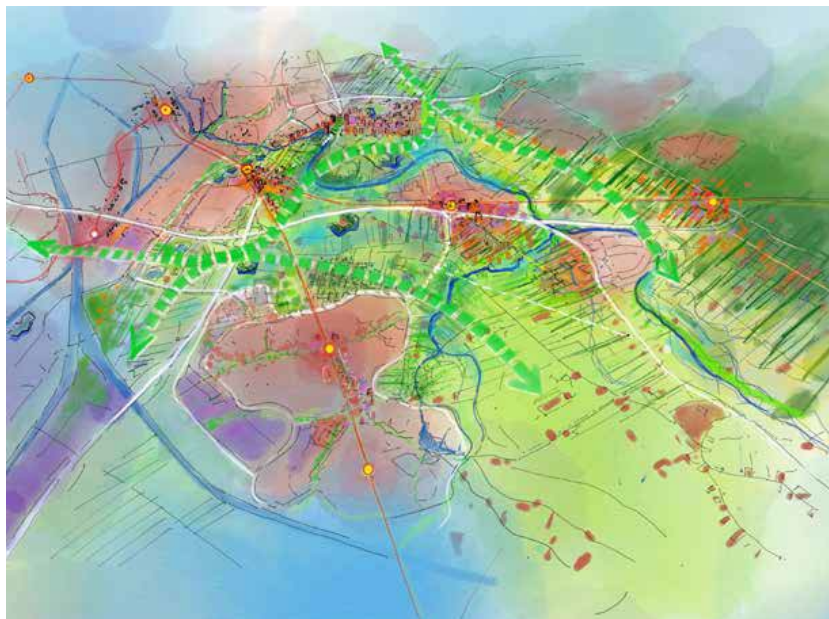

Fig.: 'Ontwikkelbeeld Kromme Rijnvallei' met dus o.a. ecologische corridor Vechtplassengebied/Noorderpark en het Kromme Rijngebied (naar het: 'IRP', Fi.g. op pag. 114)'

Specifieke aspecten

46. Hier zal dan met name ook worden ingegaan op nog een enkel aspecten dat dan in het bijzonder voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug van belang moeten worden geacht. Feitelijk wordt daar dan in het bijzonder in zowel het: 'Rv IRP', als ook in de notitie: 'Overzicht betrokkenheid gemeenteraad bij REP' reeds bij stilgestaan;

Waardering

47. Allereerst toch de complimenten voor de inzet van diverse gemeente(rade)n en in het bijzonder ook die van de gemeente Utrechtse Heuvelrug om met name thema groen/natuur en landschap in het: 'Perspectief' veel hoger op de agenda te zetten, want uiteindelijk is de natuur de drager van het leven.
48. Wel kan hierbij dus o.i. worden aangetekend dat met name door de grote woningbouwopgaven en ook die m.b.t. de werkgelegenheid, hetgeen dus ook weer gevolgen heeft voor de woningbouwopgaven, waarvan dan wordt uitgegaan en waar je dus ook verschillend over kunt denken, de druk op aanwezige waarden die men nu juist beoogt te behouden en versterken, dus die van natuur, landschap en cultuurhistorie, hetgeen nu juist als de 'Utrechtse Trots' wordt aangeduid, naventant groter zal worden, met dus ook alle gevolgen van dien (zie in deze dus wederom ook de: 'Plan-MER Omgevingsvisie provincie Utrecht (TAUW, 2020)', Hoofdstuk 4.6: 'Levend landschap, erfgoed en cultuur', Tabel: 'Effecten ontwikkelingen op thema Levend landschap, Erfgoed en Cultuur', pag. 59). Ook in die zin gaat het o.i., zo zal ook uit hetgeen dienaangaande in het voorgaande naar voren is gebracht duidelijk zijn, wel nog om het vinden voor de Regio als geheel van de juiste balans;

Ontwikkelingen op en nabij het Station Driebergen-Zeist

49. Kennelijk wil men dan bij het Station Driebergen-Zeist vast blijven houden aan de ontwikkeling van zowel wonen, evenals werken, dat laatste kennelijk ook als satelliet van het USP (zie ook het: 'IRP', pag. 83), waarbij het dan bij wonen gaat om 500 - 1500 extra woningen. Ook wordt kennelijk gesproken van een uitbreiding van de spoorcapaciteit tussen Utrecht en Maarn (zie ook het: 'IRP', pag. 113), dus kennelijk van 2 naar 4 sporen;
50. Nu is ook al eerder door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven dat zij zeer kritisch staat tegen de ontwikkeling van een nieuwe woonkern 'Rijnwijk' nabij het Station Driebergen-Zeist. Zoals bekend ligt dit Station midden in de Stichtse Lustwarande (SLW) en wordt het omgeven door aantal waardevolle landgoederen, die bovendien grotendeels deel uitmaken van het NNN. Ook lopen er een aantal belangrijke ecologische verbindingen. Juist teneinde rekening te houden met aangegeven waarden is dus nog niet zolang geleden de: 'Gebiedsvisie Station Driebergen Zeist (12 N Stedenbouw, 2014)', dus zou het goed zijn die visie dan als basis voor de toekomstige ontwikkeling van deze: 'Poort van de Stichtse Lustwarande/Heuvelrug' te nemen;
51. Dan zijn ook in het verleden al eens in het kader van de plannen voor de HSL-Oost diverse studies naar de verbreding van twee naar vier sporen uitgevoerd. In ieder geval zal dat ook grote consequenties voor diverse direct aan het spoor gelegen natuurgebieden met zich meebrengen, evenals voor de oversteekbaarheid door dieren daarvan;

Nieuwe OV-hub nabij nieuw Station Maarn-Maarsbergen

52. En ook al wordt dat dan in de teksten niet expliciet aangegeven, op de diverse kaarten staat bij Maarsbergen nog steeds een bepaalde vlek aangegeven (zie ook het: 'IRP', Kaart: 'Kromme Rijn Vallei', pag. 110), waarover ook door diverse organisaties al het

een en ander tijdens de beeldvormende vergadering over de: 'Toekomstvisie' naar voren is gebracht;

Conclusie

53. Gewaardeerd wordt de echt 'integrale aanpak' van de voorliggende regionale visie/het perspectief, met na inbreng diverse gemeente(rade)n nu gelukkig ook de bijzondere aandacht voor het groen/natuur, hetgeen toch de basis voor het leven is;
54. Wel zijn er dus met name (grote) bedenkingen bij de grote opgaven m.b.t. wonen en ook werkgelegenheid, die de regio kennelijk gewoon wil faciliteren, terwijl daarvoor o.a. wel degelijk ook oplossingen op een hoger schaalniveau zijn te vinden, namelijk door de betreffende opgaven, waar overigens door diverse partijen verschillend tegenaan wordt gekeken, op basis van het principe van 'gebundelde deconcentratie' meer te spreiden over het land (denk o.a. ook aan Almere), ook daarbij uiteraard rekening houdend met aldaar aanwezige waarden;
55. Meer in het bijzonder zou het goed zijn als de regio ook echt m.b.t. duurzame ontwikkeling de zogenaamde 'Donut-aanpak' zou omarmen (vergelijk ook Amsterdam);
56. Met betrekking tot de ontwikkelingen binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug staat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus met name kritisch tegenover de stedelijke ontwikkelingen zoals deze in het 'IRP' voor het Station Driebergen Zeist zijn voorzien, dat ook gezien de daar (naar verwachting) mee in geding zijnde waarden van natuur, landschap en ook cultuurhistorie;
57. Kortom, we staan met zijn allen voor grote opgaven/uitdagingen, zoals die m.b.t. het klimaat en ook de biodiversiteit. Daarvoor is ook echt een omslag/transitie van de samenleving als geheel nodig. Daartoe wordt in het voorliggende: 'IRP' gelukkig ook op diverse vlakken een aanzet gegeven, hetgeen ook wordt gewaardeerd, maar de vraag is dus wel of men daarbij moet blijven inzetten op (economische) groei (sec), terwijl o.i. dus toch veel meer de/het 'Brede welvaart/Wel-zijn', inclusief ook het wel-zijn van de natuur/aarde, het centrale thema zou moeten zijn⁸;

Patrick Greeven (bestuurslid Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)

---

⁸ Zo gebruiken we thans in het westen 3.5 keer de aarde (zie in deze ook diverse: 'Living Planet Report(s)'), dus om in die zin meer in balans te komen zullen we dan tot een heel andere economie en bijbehorende levensstijl moeten komen.

Inspraakreactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Raadsvoorstel zienswijze UHR Concept-IRP'

Geachte raadsleden, wethouder, overige betrokkenen,

1. Thans is de het: 'Rv Zienswijze UHR Concept-IRP' aan de orde. Door het College is ook al eerder een zienswijze op een eerder concept van het IRP ingediend;
2. Eerst zal nog kort worden stilgestaan bij het planproces, waarna het: 'Concept-IRP' en daarmee samenhangende raadsvoorstel vanuit de gemeente UHR in inhoudelijke zin aan de orde zal worden gesteld. Afgesloten zal worden met een conclusie (zie ook onder de aandachtspunten 62 t/m 66);

Planproces

3. Nadat eerst het RBU en daarna het BRU is opgeheven⁹, is daarna door diverse gemeenten binnen de Regio Utrecht naar een nieuwe samenwerkingsvorm gezocht, eerst met 10 gemeenten, daarna met 16 gemeenten. Uiteindelijk heeft in 2018 ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich bij deze samenwerkingsvorm aangesloten;
4. Door in eerste instantie 10 gemeenten is dus eerst een koersdocument opgesteld t.a.v. van de beoogde ruimtelijke economische ontwikkeling van de regio (zie in deze ook het document: 'Ruimtelijke Economische Koers U 10 - Ontmoetingsplaats voor Healthy Urban Living (U10, 2017)');
5. Daarna hebben er t.a.v. diverse thema's/pijlers eerst een aantal verkenningen plaatsgevonden, zoals m.b.t. wonen, werken (inclusief analyse kantorenmarkt), mobiliteit (inclusief een zogenaamde: 'knooppuntenanalyse') en ook energie (inclusief per gemeente ook zogenaamde: 'energiepaspoorten'). Mede n.a.v. van diverse moties door de diverse gemeenteraden heeft er daarna nog een aanvulling m.b.t. het thema/de pijler groen en landschap plaatsgevonden, ook wel als de 5^e Pijler aangeduid (zie in deze dus het rapport: 'Ontwikkelbeeld Groen en Landschap (BVR, 2019)').
Op basis van de informatie zoals deze uit de betreffende analyserapporten naar voren kwam is dan vervolgens de: 'Contour-REP (U-10, 2020)' opgesteld, inclusief ook een 'Kaart van Altijd (tot 2030)' en een 'Kaart van Alles (tot 2040)', hetgeen wederom aan de gemeenteraden van de U16-gemeenten ter besluitvorming is voorgelegd. Dat ook inclusief een zogenaamd: 'Beoordelingskader'. Ten tijde van de behandeling in de Raadscommissie Ruimte is op zowel de: 'Contour-REP', als ook het: 'Beoordelingskader' toen ook al door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een uitgebreide reactie gegeven. Uiteindelijk zijn toen ook door diverse gemeenten een aantal amendementen en ook moties aangenomen en niet in de laatste plaats ook m.b.t. het: 'Beoordelingskader' (zie o.a. voor het overzicht en ook de reactie vanuit de U-16 dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept-IRP', Bijlage 5: 'Overzicht amendementen/moties Beoordelingskader' én ook Bijlage 6: 'Overzicht amendementen/moties Contour');
6. Die: 'Contour-REP' is dan uiteindelijk nader uitgewerkt in wat dan als het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP)' wordt aangeduid, dat dan weer in nauwe samenwerking met zowel het Rijk in het kader van (o.a.) U-NED (zie dus ook de visie: 'Utrecht Nabij (U-NED, 2019)'), de provincie Utrecht in het kader van de provinciale Omgevingsvisie (zie dus o.a. de: 'POVI'), de stad Utrecht (in relatie tot de: 'Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040') en uiteraard de deelnemende gemeenten.
Met name m.b.t. het thema/de Pijler groen en landschap heeft er nog wel een nadere uitwerking plaatsgevonden, zowel wat betreft een nadere verdieping van diverse daarbij

⁹ Zie o.a. het: 'Regionaal Structuurplan 2005-2015 (BRU, 2005)'.

aan orde zijnde thema's (zie dus ook het rapport: 'Verdieping groene routes en scheggen/Landschap van de toekomst/landbouw kerngebied (BVR, 2019)'), als t.a.v. de uiteindelijke ruimtelijke opgaven en waar deze dan zouden moeten landen (zie het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)');

7. Aan de gemeenten wordt dan thans de mogelijkheid geboden om op het: 'Concept-IRP', een zienswijze in te dienen, waarop dus door het College op een eerder concept al een reactie is gegeven (zie in deze dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept IRP', Bijlage 11: Reactiebrief College Concept-IRP, d.d. 10 maart 2021).
Door het College wordt dan thans m.b.t. de zienswijze vanuit de gemeente alvast een voorzet gegeven, waarbij zij dus in het bijzonder ook aandacht geeft aan de (verwerking van de) eerdere amendementen en moties die in die zin m.b.t. de 'REP' door de gemeenteraad zijn aangenomen (zie in deze dus ook het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept-IRP', Bijlage 12: 'Overzicht gemeenteraad UHR in relatie tot REP');
Die door de bij de U 16 betrokken gemeenten ingebrachte zienswijzen moeten dan uiteindelijk tot een definitief IRP leiden, nog gevolgd door een: 'Uitvoeringsstrategie' en ook een: 'Integraal Ruimtelijk Programma';
8. Het: 'Programma wonen en werken U-16' zal dan weer, net als van andere regio's binnen de provincie Utrecht, worden opgenomen in het: 'Regionaal programma wonen en werken provincie Utrecht', waarvoor inmiddels een m.e.r.-procedure is opgestart¹⁰;
9. Wat betreft de participatie met de samenleving heeft deze (uiteindelijk) kennelijk wel plaatsgevonden, maar dan vooral met een aantal 'regionale stakeholders' (zie in deze dus ook de aan het Raadsvoorstel toegevoegde Bijlage 8: 'Stand van zaken en vooruitblik - Participatie Integraal Ruimtelijk Perspectief'), dat ondanks diverse moties vanuit diverse gemeenten om toch ook echt actief de bevolking te betrekken (zie dus o.a. ook de aan het: 'Raadsvoorstel Zienswijze UHR Concept- IRP' toegevoegde Bijlage 6: 'Overzicht amendementen/moties Contour-REP').

Zonder hier nu op dit moment al te diep op in te gaan blijft het niet breed laten participeren van de burgers/bevolking bij de thans overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestelde ruimtelijke ontwikkelingen o.i. toch een grote gemiste kans, terwijl het uiteindelijk met name die burger natuurlijk toch aangaat. Natuurlijk er lopen diverse processen in het kader van lokale omgevingsvisies, waarbij (soms) ook aandacht voor de positie van de betreffende gemeente in de regio, maar veel burgers zijn van de beoogde ontwikkelingen in de regio zoals nu met het IRP voorgestaan niet of nauwelijks op de hoogte, behalve dan mogelijk via de media, terwijl de voorgenomen ontwikkelingen naar verwachting wel degelijk een grote invloed op de leefomgeving zullen uitoefenen.

In die zin zou het o.i. toch goed zijn als er ook alsnog voor derde belanghebbenden, waaronder de burgers, belangenorganisaties, etc., de mogelijkheid komt om zienswijzen op het: 'Concept-IRP', hetgeen toch een (soort van) 'Regionale Omgevingsvisie (ROVI)' is, te kunnen indienen. Dat ook voorafgaand met een goede voorlichting/communicatie, alvorens het definitieve IRP door diverse gemeenteraden (op basis van 'consent') wordt aangenomen (vergelijk overigens ook het uitgebreide planproces in het kader van de: 'POVI').

Weliswaar heeft het IRP dan geen officiële wettelijke status, aangezien de Regio U-16 niet onder de WGR valt, maar daarom moet o.i. een inbreng vanuit de samenleving/burgers niet minder belangrijk worden geacht. Dat ook aangezien de gemeenten het IRP kennelijk toch als een (soort van) 'convenant' zien, waarbij de deelnemende gemeenten afspreken met behoud van de eigen publiekrechtelijke

^{10 10} Overigens ligt het betreffende 'Regionaal programma Wonen en Werken', inclusief ook de: 'Plan-MER' thans voor het indienen van zienswijzen ter inzage.

verantwoordelijkheden t.a.v. bijvoorbeeld gemeentelijke omgevingsplannen, de ambities en doelen van het IRP naar vermogen te helpen realiseren (zie in deze overigens ook het zogenaamde: 'Governance document').

Hoe dat ook zij, in ieder geval zou het op zich goed zijn als de gemeente Utrechtse Heuvelrug, dat in navolging van de gemeente De Bilt, in haar zienswijze op het: 'Concept-IRP' aangeeft dat zij het IRP eerder als een 'tussenstap' ziet, ook al aangezien het proces in het kader van haar Toekomstvisie (en dus ook Omgevingsvisie) dus nog loopt en dat zij er in die zin aan hecht dat elementen die voortkomen uit de betreffende lokale participatieprocessen dan ook echt nog in de programmeringsfase van het REP/IRP aan de orde kunnen komen, dat ook gezien het voorgenomen adaptieve karakter van het IRP.

Natuurlijk door de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt hieraan ook in haar: 'Zienswijze URP Concept-IRP' aandacht aangegeven, waarbij zij dan stelt dat zij aan de regionale ontwikkelingen bij de participatie in het kader van haar Toekomstvisie/Omgevingsvisie ook al aandacht heeft gegeven, evenals dat vanuit die participatie nog bijstellingen kunnen ontstaan op de inbreng van de gemeente. De ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is evenwel dat die regionale ontwikkelingen daarbij toch maar zeer beperkt aan de orde zijn gesteld, waarbij er bij de deelnemers, zonder deze overigens tekort te willen doen, veelal maar een zeer beperkt inzicht aanwezig is van alle plannen die in die zin relevant moeten worden geacht, teneinde zo dus ook echt op een zorgvuldige wijze in die zin de reacties te kunnen peilen¹¹.

Bovendien is het o.i. gewoon zo dat als er eenmaal een definitief IRP ligt, het dan later niet eenvoudig zal zijn een eenmaal ingezette koers nog te wijzigen, dat dus n.a.v. de uitkomsten van het participatieproces in het kader van de Toekomstvisie/Omgevingsvisie, zodat ook al zou de gemeente Utrechtse Heuvelrug net als de gemeente De Bilt en mogelijk ook andere gemeenten, zoals o.a. de gemeente Zeist, dergelijke kanttekeningen bij het IRP plaatsen, het o.i. nog steeds een gemiste kans blijft dat burgers, etc., bij het gehele proces niet op een actieve wijze direct zijn betrokken;

10. Verder is het o.i. wel zo is dat het uiteindelijk niet alleen om reactie vanuit het lokale perspectief van de gemeente Utrechtse Heuvelrug zou moeten gaan, maar ook om een reactie op het gehele IRP, dat ook aangezien ontwikkelingen in andere gemeenten ook weer gevolgen kunnen hebben voor de keuzen waar de gemeente Utrechtse Heuvelrug dan in haar eigen Omgevingsvisie voor staat (en natuurlijk ook vice versa);
11. Ook aangezien de invoering van de Omgevingswet wederom met een half jaar is uitgesteld, zou men o.i. eenvoudigweg ook de besluitvorming m.b.t. de IRP kunnen aanhouden, nadat dus eerst een uitgebreide participatie heeft plaatsgevonden;

Inhoudelijke aspecten

12. Eerst zal een algemene reactie worden gegeven, waarna nog bij een aantal deelaspecten zal worden stilgestaan en dan ook meer specifiek bij hetgeen in die zin in de: 'Concept-zienswijze' van de gemeente naar voren wordt gebracht;

Algemeen

13. In het: 'Concept-IRP' wordt dan aan de hand van de 'opgaven' t.a.v. het groen (inclusief nu ook de opgaven m.b.t. water, klimaatadaptie en biodiversiteit), mobiliteit, het wonen en werken én de energie hét (algemene) perspectief voor de Regio geschetst, namelijk een: '*Gezond leven in en stedelijk regio voor iedereen*', hetgeen dan weer in een 'zevental perspectieven' op meer thematische basis wordt uiteengezet. De gegeven

---

¹¹ Overigens is dus net ook vanavond nu juist ook een participatiebijeenkomst gepland i.r.t. de Toekomstvisie voor de kern Driebergen, hetgeen dus in die zin wel uitermate ongelukkig uitkomt.

perspectieven leiden dan weer tot integrale ruimtelijke keuzen die dan worden toegelicht op basis van een 'achtal redeneerlijnen'. Vervolgens vindt dan een thematische verdieping t.a.v. de thema's groen en landschap, mobiliteit (met dus o.a. het 'wiel met spaken'), wonen en werken en energie plaats, alvorens een nadere uitwerking in een vijftal deelgebieden plaatsvindt. Dat alles wordt dan op basis van een aantal (globale) schetsen per laag en ook een integrale: 'Perspectiefkaart' in beeld gebracht (zie dus ook het: 'IRP', 'Perspectievenkaart Regio Utrecht in 2040', pag. 28-29 en ook 100-101). Tenslotte vindt dus een uiteenzetting van de uitvoering plaats, inclusief wat dan als een 'Adaptief ontwikkelpad' wordt aangeduid;

14. Laat voorop wordt gesteld dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. verheugd is dat nu alsnog in het: 'Concept-IRP' t.o.v. de eerdere: 'Contour-REP' en zeker t.o.v. de: 'Koers' aan groen en landschap, dus wat dan als de 'Trots van Utrecht' wordt aangeduid, zo'n hoge prioriteit, zo niet de hoogste prioriteit, wordt gegeven, dat niet alleen in algemene zin, maar ook in voorwaardelijke zin t.a.v. voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen (zie dus ook het 'Concept-IRP', 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse Trots als basis', pag. 39);
15. Die prioritering voor groen en landschap, hoe mooi ook, neemt evenwel niet weg dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij de overeenkomstig het: 'Concept-IRP' voorgestane sterke groei van de regio Utrecht tot een Metropoolregio - waarbij het dan niet alleen om het aantal inwoners gaat, maar ook om de economische groei, zoals m.b.t. de groei van het aantal arbeidsplaatsen, met dus ook weer verdergaande gevolgen voor diezelfde woningmarkt en naar verwachting ook de mobiliteit - dus wel (zeer) kritische kanttekeningen plaatst.

Zoals iedereen die in de Regio Utrecht woont en werkt bekend is, staan de ruimtelijke kwaliteiten in de Regio al decennia onder een grote druk, dat ook na eerdere grote uitbreidingen in met name de jaren zestig en zeventig, de jaren negentig (met diverse zogenaamde VINEX-locaties)¹² en dan nu weer een nieuwe golf.

De kernvraag is o.i. gewoon of je die sterke groei in de regio wel moet willen en in die zin dus ook accommoderen, dus in kwantitatieve zin, dat ook aangezien deze o.i. toch uiteindelijk vrijwel altijd ten koste zal gaan van de kwaliteiten van de regio, dus wat dan in het IRP als de 'Utrechtse trots' wordt aangeduid (zie in deze dus o.a. ook de diverse: 'Staat-en van Utrecht');

16. Als je dan het: 'Beoordelingskader' ziet, ook al liggen daar dan m.b.t. het bepalen van de eventuele effecten met name kwalitatieve inschattingen op basis van 'expert-judgement' aan te grondslag, dan zou de Regio daar op vrijwel alle punten naar verwachting beter op worden, ook al zijn m.b.t. een aantal subdoelen de inschattingen nog onzeker aangezien bijvoorbeeld een nadere uitwerking nog ontbreekt. Dat geldt dan bijvoorbeeld m.b.t. het subdoel: 'Het bevorderen van een gezonde leefomgeving' (zie in deze dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10), maar bijvoorbeeld ook m.b.t. het subdoel 'Behouden versterken van de intrinsieke natuurwaarden', waarbij (dan enerzijds) wordt aangegeven dat de effectieve invloed op biodiversiteit ongewis is, maar (anderzijds) dat men al met al (toch) een licht positief effect verwacht (zie dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.4: 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het hoofdje: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden', pag. 17/18).

Nu hangt een dergelijk toetsing allereerst af van welke toetsingcriteria wordt uitgegaan, maar anderzijds is het o.i. gewoon zo dat kennelijk van veel veronderstellingen wordt uitgegaan, waarbij de uiteindelijke effecten vooralsnog alleen inschattingen zijn;

---

¹² Zie in deze overigens o.a. het rapport: 'Ecologische toetsing stedenbouwkundige modellen Regio Utrecht (Bureau Waardenburg, 1990)'.

17. Nu is dus in het kader van de: 'POVI' (wel) een: 'Plan-MER' (inclusief ook zogenaamde: 'botsproeven') uitgevoerd en daarbij komt men o.i. toch tot een iets andere inschatting van de effecten van alle ruimtelijke ontwikkelingen dan op basis van het: 'Beoordelingskader' zoals dat in het kader van het voorliggende IRP is toegepast, namelijk dat er van gegeven ruimtelijke ontwikkelingen wel degelijk een negatief effect op met name de Utrechtse Landschappen zal uitgaan (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en Cultuur (uit 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)*'). Dat terwijl deze dus al onder een grote druk staan;

Thema	Indicator	Huidig	Autonoom	Involed omgevingsvisie (per saldo)
Levend landschap, erfgoed en cultuur	Utrechtse landschappen	Neutraal	Negatief	
	Cultuurhistorie	Neutraal	Neutraal	
	Archeologie	Neutraal	Neutraal	
	Aardkundige waarden	Neutraal	Neutraal	

Tabel.: *Effecten ontwikkelingen op thema 'Levend landschap, Erfgoed en Cultuur (uit: 'Plan-MER POVI', Hoofdstuk 4.6)*

18. Natuurlijk men probeert een en ander te ondervangen door wat dan als: 'Groen groeit mee' wordt aangeduid, dat als opvolger van het eerdere: 'Ringpark-concept'¹³, hetgeen op zich als men er dan voor kiest om de bevolking en werkgelegenheid sterk te willen laten groeien natuurlijk mooi is.
- Een dergelijke voorwaarde, voor zover dus al hard (denk aan o.a. de financiën), neemt o.i. evenwel niet weg dat door de bouw van die minimaal 124.100 en maximaal 147.500 (inclusief kennelijk 30 % overprogrammering) extra woningen¹⁴ én ook 80.000 extra arbeidsplaatsen, zij het dat dus kennelijk ook al met de bouw van 167.265 extra woningen¹⁵ rekening wordt gehouden, hoe dan ook de druk op de regio als geheel sterk zal toenemen.
- Weliswaar is het dan het voornemen het grootste gedeelte van die woningen en ook arbeidsplaatsen te situeren rondom zogenaamde 'Metropoolpoorten' en ook 'Regiopoorten', dat dus vanwege de relatie met het 'Wiel met spaken', hetgeen op zich vanuit duurzaamheid voor de hand ligt, namelijk vanwege goede bereikbaarheid (H)OV (zie ook de zogenaamde: 'Ladder van verdaas'), maar door de grote aantallen zal daar hoe dan ook o.i. grote effecten vanuit gaan. Is het niet door het ruimtegebruik ter plaatse van die poorten zelf, dan wel door de toename die daarvan via het zogenaamde 'roltrap-model' (op termijn) op de woningbehoefte van omliggende gemeenten zal uitgaan (zie voor een nadere uiteenzetting ook hieronder onder aandachtspunt 20), evenals op de mobiliteit (in brede zin) en ook de recreatieve druk. Daarbij komt dan ook nog bij hoe

¹³ Zie in deze ook het: 'Ringpark Magazine'.

¹⁴ Zie dus ook de betreffende getallen in het 'IRP' op pag. 21.

¹⁵ Zie dus ook het betreffende getal in het 'IRP' op pag. 156.

slim men bepaalde functies ook wil combineren, hetgeen ook een mooi streven is, dat ook daarbij toch geldt, wil men tenminste ook echt kwaliteit realiseren, dat ook dan *'niet alles overal kan'*¹⁶;

19. Meer in algemene zin kan hier nog de kanttekening bij worden geplaatst dat overeenkomstig de diverse rapporten van het NIDI/CBS de scenario's voor de toekomstige groei van bevolking toch onzeker zijn (zie in deze o.a. het rapport: 'Bevolking 2050 in beeld (NIDI et al, 2020)'), evenals hoe de samenleving zich ook na ervaringen met COVID verder zal ontwikkelen, zodat het wellicht ook in die zin goed was geweest, voor zover men de groei dus al wil accommoderen dat dan met diverse 'scenario's' was gewerkt, dus toch grotere bandbreedtes dan nu aangehouden, inclusief ook met een heldere prioritering/planning.

Natuurlijk in het IRP wordt m.b.t. de uitvoering met bepaalde onzekerheden rekening gehouden, dat door uit te gaan van wat dan een: 'Adaptief ontwikkelpad' wordt genoemd, maar in de praktijk is het de ervaring, dat als je eenmaal koers hebt gezet in de richting van een maximaal ontwikkelmodel dat dan een latere bijsturing lastig, zo niet onmogelijk is. Vele ontwikkelingen zijn dan feitelijk in gang zijn gezet, inclusief een bepaalde grondspeculatie, die dan nog lang een bepaalde schaduw vooruit zullen (kunnen) werpen;

20. Dan is op zich dus wel een inschatting van de woningbehoefte van de Regio gemaakt, dat kennelijk op basis van de zogenaamde PRIMOS-prognoses, die ook door Companen zijn gebruikt voor kwalitatieve woninganalyse (zie dus ook het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)').

Bij die PRIMOS-prognoses gaat men allereerst evenwel vaak ook uit van de gegeven plancapaciteit, dus t.o.v. het zogenaamde 'migratie saldo nul' komen daar altijd hogere aantallen m.b.t. de woningbehoefte uit. Duidelijk is dus wel ook dat er binnen de Utrechtse Regio wel degelijk ook sprake is van een aanzienlijke binnenlandse en buitenlandse migratie, die dan mede samenhangt met de druk op de Randstad als geheel¹⁷.

Wat evenwel met name ook opvalt dat in het: 'Concept-IRP', ook al zou men dus de groei willen faciliteren, er o.i. toch van de bouw van veel hogere aantallen extra woningen wordt uitgegaan dan zoals deze uit gegeven PRIMOS-prognoses naar voren komen. Zo zou er dan volgens de PRIMOS-prognoses (2020) tot 2040 van een woningtekort sprake zijn van 96.300 woningen (zie dus ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht - Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)', 'Tabel 10: 'Confrontatie U16 woningvraag en plancapaciteit totaal', pag. 17)¹⁸, terwijl men dus in het: 'Concept-IRP' voor betreffende periode uitgaat van 124.100 extra woningen, inclusief planuitval van 147.500 woningen (zie in deze dus ook het: 'Concept-

¹⁶ Zie in deze dus o.a. ook het eindrapport van de zogenaamde Commissie Remkes m.b.t. stikstofproblematiek: 'Niet alles kan overal (Commissie Remkes, 2020)' en bijvoorbeeld ook het rapport: 'Kiezen en delen - Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied (ABD TOPConsult, 2021)'.

¹⁷ Zie in deze o.a. het rapport: 'Wonen in de provincie Utrecht - Knelpunten, veranderrichtingen en knelpunten (STEC-groep, 2017) en met name ook het rapport: 'Woningvraag Regio Utrecht – Kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte 2040 (Stec-groep, 2020)'. Met name uit dat laatste rapport komt dan naar voren dat het aandeel van de binnenlandse en buitenlandse migratie in de loop van het afgelopen decennium in de Regio Utrecht is toegenomen tot iets meer dan 50%.

¹⁸ Een en ander geldt dus o.i. in vergelijkbare zin als we het deelrapport: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018)' er op na slaan en waarbij de cijfers uit van de PRIMOSprognoses uit 2017 als basis heeft gebruikt en waarbij men uiteindelijk op 90.000 woningen en inclusief sloop 104.00 woningen voor 2040 uitkwam (zie dus ook het: 'Locatieonderzoek woningbouw Regio Utrecht - De opgave (SITE Urban Development, 2018), het kader op pag. 11).

IRP', de gegeven getallen op pag. 21). Tenzij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de betreffende cijfers dus op een verkeerde wijze interpreteert. Verder is ook duidelijk dat alhoewel de bouw van woningen en kantoren, etc., dan voornamelijk rondom 'Metropoolpoorten' en 'Regionale poorten' is geprojecteerd daarvan toch ook op basis van wat dan als het zogenaamde 'roltrapmodel' wordt aangeduid een bepaalde druk vanuit de stad Utrecht op de omliggende in het groen gelegen gemeenten zal uitgaan, zowel wat betreft de woningbehoefte (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'), als dus ook de mobiliteit en ook de recreatieve druk;

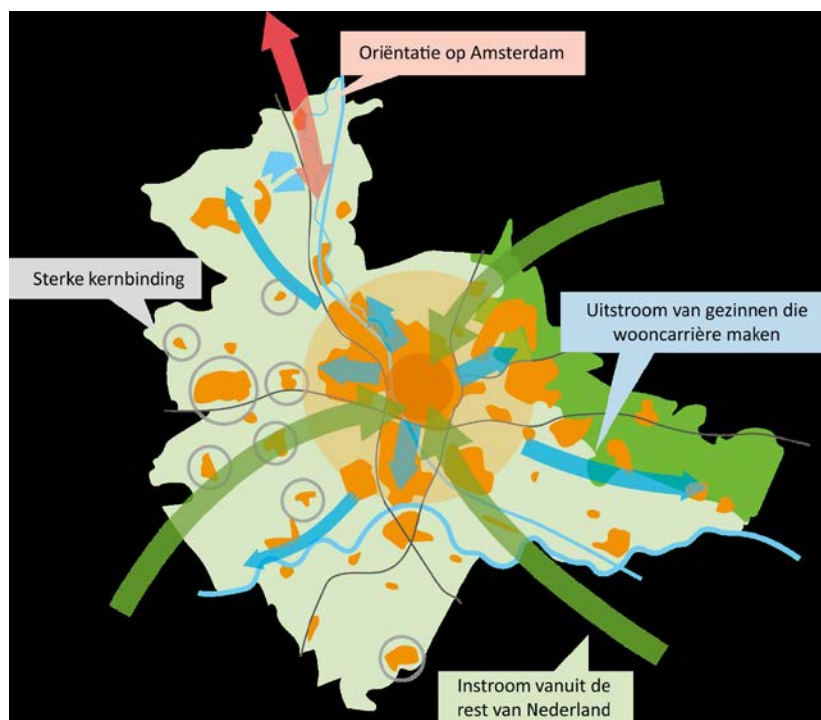

Fig.: 'Illustratie roltrapmodel (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)'

21. Hoe dat ook zij, de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zet zich in voor een duurzame ontwikkeling in het algemeen en dus ook van de Regio Utrecht, inclusief ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Ook in haar eerdere reacties op o.a. de: 'Contour-REP' heeft de Stichting daarbij o.a. verwezen naar de kansen die in die zin het zogenaamde model van de: 'Doughnut Economics (Kate Raworth, 2016)' biedt en waarna ook in een motie van de gemeente Utrecht in haar reactie op het: 'Beoordelingskader' wordt verwezen.

Overeenkomstig dat model wordt dus enerzijds rekening gehouden met de grenzen die de aarde aan ontwikkelingen stelt en anderzijds met de minimale basisbehoeften van de mens (zie in deze dus ook onderstaande fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'), dus met wat als de 'inclusieve samenleving' wordt aangeduid. Door de stad Amsterdam is dit model inmiddels omarmt¹⁹, dus het zou mooi zijn als de Regio Utrecht haar in die zin alsnog zou volgen.

¹⁹ Zie dus ook het rapport: 'The Amsterdam City Doughnut – A Tool for transformative Action (Amsterdam, 2020)'.

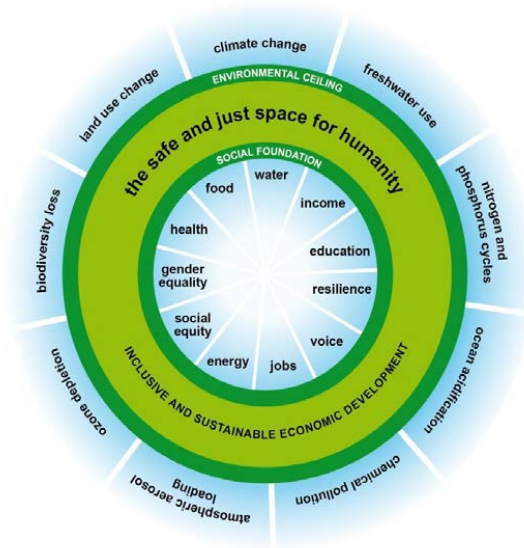

Fig.: 'Doughnut economics (naar K. Raworth, 2016)'

Voor zover dan het model van de: 'Doughnut economics' niet direct wordt overgenomen, zou het dan het dus mooi zijn als in ieder geval wat dan als: 'Brede welvaart' wordt aangeduid in de Regio centraal zou komen te staan, dat dus op basis SDG's van UN (vergelijk in deze dus o.a. ook de: 'NOVI'), inclusief dus wel ook de bijzondere aandacht voor de biodiversiteit;

22. Dan dus wel mooi dat wat betreft (het thema) groen/natuur/biodiversiteit er behalve aandacht voor het in algemene zin versterken van het natuurnetwerk er ook bijzondere aandacht is voor 'landschapsinclusief ontwikkelen/ontwerpen'²⁰ en ook 'natuur-/groeninclusief bouwen'²¹ (zie in deze dus het 'IRP', Hoofdstuk 2.2: 'Acht redeneerlijnen die leiden tot ruimtelijke keuzen' en dan met name onder 'Redeneerlijn 1: 'De Utrechtse trots als basis', pag. 39). Wel is het o.i. zo dat bepaalde aspecten nog wel verder nader zouden moeten worden uitgewerkt, ook al ligt er met de diverse rapporten zoals deze m.b.t. Pijler 5: 'Groen en landschap' zijn opgesteld natuurlijk wel in die zin een goede basis.

Zo zou het mooi zijn als bijvoorbeeld t.a.v. de te bereiken natuurwaarden ook duidelijke (streef)doelen zou worden aangegeven, dat dus als een soort van 'Meetlat' (vergelijk ook het initiatief van de Vogelbescherming m.b.t. het weer bereiken van een: 'Basiskwaliteit Natuur' in Nederland²²), evenals men ook echt zou kiezen voor wat dan als: 'Nature base solutions (Nbs)' wordt aangeduid (zie o.a. ook de publicatie: 'Een natuurlijkere toekomst voor Nederland in 2021 (WUR, 2020)', het: 'Handvest Nederland Natuurinclusief (IPO, 2021)', evenals ook de betreffende motie van Bunnik m.b.t.: 'Contour-REP').

Daarnaast zou dus ook het belang van 'landschapsinclusief ontwerpen' en ook 'natuurinclusief bouwen' nog wel sterker kunnen worden benadrukt, met name ook door deze aspecten nader uit te werken, bijvoorbeeld in een: 'Handreiking landschaps- en natuurinclusief ontwerpen' en wat betreft: 'Natuurinclusief bouwen' bijvoorbeeld ook m.b.t. aanbestedingen met een puntensysteem te gaan werken (vergelijk ook de puntensystemen dat in die zin reeds door de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede worden toegepast);

²⁰ Zie o.a. het rapport: 'Zorg voor landschap - Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid (PBL, 2019)'

²¹ Zie in deze ook het: 'Manifest natuurinclusief bouwen'.

²² Zie in deze ook het: 'Manifest Basiskwaliteit Natuur'.

23. Juist vanuit het rekening houden met die groene waarden, dus de totale balans, dat dus met name ook vanuit het perspectief van een duurzame ontwikkeling van de Regio als geheel, is het dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de kernvraag, zoals ook hiervoor al aangegeven, of je dan alle groei wel moet willen accommoderen, of juist wat betreft de werkgelegenheid en ook het wonen deze beter te spreiden over het gehele land, dat dan op basis van het principe van de 'gebundelde deconcentratie', ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en ook de leefomgeving²³;
24. Dan wordt dus aangegeven dat veel nog een nadere uitwerking verdient, dat o.a. in het kader van de nog vast te stellen: 'Regionale programmering' en ook: 'Groen groeit mee', waarbij wat betreft dat laatste overigens nog geen gelden beschikbaar zijn. Maar dan zou het toch goed zijn, voor zover de gemeenten dan instemmen met de nu aangegeven programmering van extra aantallen woningen, arbeidsplaatsen, etc., dat een aantal punten zoals nu in het 'zevental perspectieven', 'achtal redeneerlijnen, etc., worden aangegeven dus veel harder in voorwaardelijke zin zouden moeten worden geformuleerd, dus op basis duidelijke 'Meetlatten', zoals die m.b.t. de biodiversiteit, maar ook m.b.t. een integrale ruimtelijke ontwikkeling in het algemeen, zoals bijvoorbeeld op basis van de 'bar-codes' die Utrecht t.a.v. stedelijke ontwikkelingen in het kader van haar 'RSU 2040' heeft aangegeven²⁴, dat dus naast harde grenzen/contouren waar al dan niet bepaalde ontwikkelingen kunnen plaatsvinden (vergelijk dus ook de: 'POVI'). Anders bestaat er toch een grote kans dat we straks met name wat betreft de te bereiken kwaliteiten, inclusief die van de natuur, het landschap en ook de cultuurhistorie en de leefomgeving, toch (wederom) achter heel veel feiten aan gaan lopen (zie dus wederom diverse: 'Staat-en van Utrecht');
25. Feitelijk ontbreekt in die zin o.i. toch een echt integraal (en zorgvuldig) 'Afwegingskader' m.b.t. waarden en leefomgevingskwaliteiten, dat dan op basis van de zogenaamde: 'lagenbenadering', evenals een echte: 'Plan-MER', inclusief een: 'Passende beoordeling' m.b.t. met name de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden, zij het wat betreft de: 'Plan-MER' daar dan, zoals ook hiervoor onder het hoofde: 'Planproces' al aangegeven, ook op basis van het: 'Regionaal programmeren' in het kader van de 'POVI' zal worden voorzien;
26. Juist in die zin is het dus ook van belang dat voortdurend van een goede 'monitoring' en ook 'evaluatie' sprake is, dat dus ook met een eenduidig toetsingskader, zoals bijvoorbeeld dat van het: 'Rad van de leefomgeving' (vergelijk dus o.a. ook de: 'Plan-MER' in kader NOVI);

Specifieke aspecten

27. Hierbij zal nog bij aantal specifieke aspecten worden stilgestaan, die dan o.i. met name voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug relevant moeten worden geacht. Dat dan mede ook op basis van hetgeen dan thans in die zin in de: 'Zienswijze Concept-IRP' van de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt voorgesteld. Dat zal dan zowel tegelijkertijd themagewijs, als gebiedsgericht worden gedaan;

²³ Zie bijvoorbeeld dus ook recente aanbod noordelijke provincies voor bouw van 210.000 extra woningen.

²⁴ Maar zie dus mogelijk ook de in het vooruitzicht gestelde Handreiking vitaliteit met kwaliteit' en ook de: 'Handreiking maatschappelijke voorzieningen, groen en spelen' m.b.t. gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen.

Koepelthema: Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen

28. Zoals ook in algemene zin al aangegeven is het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus nog maar de grote vraag of gezien het woningbouwprogramma (tussen de 124.100 en 147.500/167.265 extra woningen) en ook aan het aantal extra arbeidsplaatsen (80.000) dat men wil realiseren, men uiteindelijk dit doel, dus een: 'Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen', uiteindelijk wel kan halen. Dat hangt er dan met name ook mee samen dat t.a.v. dit overkoepelende thema en dan m.b.t. bepaalde o.i. in die zin wel degelijk wezenlijke aspecten in het: 'Beoordelingskader' een nadere uitwerking en dus ook beoordeling feitelijk gewoon nog ontbreekt (zie in deze dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.1: 'Bevorderen van een gezonde, duurzame en energieke regio' en dan bijvoorbeeld onder het hoofdje: 'Bevorderen gezonde leefomgeving', pag. 9/10), zodat eigenlijk wat dat betreft geen goede afweging mogelijk is;
29. Verder zou het o.i. hierbij niet alleen moeten gaan om de mens, maar ook over het leven van binnen de provincie Utrecht voorkomende planten en dieren (zie in deze dus o.a. ook het: 'Manifest Tijd voor Biodiversiteit - Een leefbare wereld is een kwestie van kiezen (JongerenxNaturalis, 2021), waaraan toch ook een intrinsieke waarde kan worden toegekend.
Weliswaar wordt dat in het: 'Beoordelingskader' dus wel ook meegenomen onder het hoofddoel: 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het subdoel: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden' (zie dus ook het: 'Beoordelingskader IRP', Hoofdstuk 3.4: 'Ruimtelijke kwaliteit verhogen' en dan onder het hoofdje: 'Behouden versterken van intrinsieke natuurwaarden', pag. 17/18), maar zoals uit het voorgaande duidelijk zal zijn dient vanuit de 'lagenbenadering' en juist ook het respect voor die intrinsieke waarden van de natuur o.i. nu juist hieraan bij de toetsing een veel groter gewicht te worden toegekend;
30. Ook moet nu juist ook de natuur van belang worden geacht voor tal van wat dan 'ecosysteemdiensten' wordt aangeduid, dus als het: 'Natuurlijk kapitaal', dus eveneens in die zin van belang om daar extra zorgvuldig mee om te gaan (zie in deze dus ook de website: 'www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl');
31. Gezien het gestelde zou het dus goed zijn, dat bij toekomstige ontwikkelingen dus alsnog in het IRP (en dus eigenlijk ook het 'Beoordelingskader') (nog) beter wordt gewaarborgd dat (nog) zorgvuldiger met (bepaalde) kwaliteiten, zoals leefomgevingskwaliteiten (denk dus aan o.a. de luchtkwaliteit en ook de geluidsbelasting), evenals dus ook waarden, zoals die van natuur, landschap en cultuurhistorie, rekening wordt gehouden, bijvoorbeeld door daar bij de te maken afwegingen ook echt een hogere prioriteit aan worden gegeven. Dat met name ook door het maken van duidelijk keuzen, dus in die zin nu ook echt te kiezen voor een duurzaam (en dus groen) toekomstperspectief voor de Regio Utrecht²⁵. Juist ook gezien de binnen de provincie Utrecht aanwezige kwaliteiten en daarmee samenhangende waarden en dan in het bijzonder ook binnen de Regio Utrecht kan o.i. immers gewoon niet alles (overal);
32. Meer in het bijzonder zou het dus goed zijn als in het IRP dus ook de per gebiedstype te bereiken omgevingswaarden/-kwaliteiten, dus zowel die met betrekking tot de natuur, als ook m.b.t. bepaalde milieukwaliteiten (sec), zoals die m.b.t. geluid en ook de luchtkwaliteit, daarbij uitgaande van de advieswaarden van de WHO²⁶, zouden worden

²⁵ Zie in deze dus ook de enquête zoals deze door de provincie Utrecht in het kader van de POVI is gehouden en waarbij bij de respondenten aan de natuur veruit de hoogste prioriteit werd gegeven, namelijk 63.8 %, en daarna aan duurzaamheid met 35.1 %.

²⁶ Zie in deze dus o.a. ook het zogenaamde: 'Schone Lucht Akkoord'.

aangegeven (zie wat betreft de mogelijkheden die er in die zin zijn dus ook het rapport: 'Leidraad duurzame gebiedsontwikkeling - Vernieuwd instrumentarium leefbaarheid/duurzaamheid in ruimtelijke plannen (provincie Utrecht, 2015)');

Groen en landschap

33. Dus op zich fantastisch dat aan het thema groen en landschap nu mede door de inbreng vanuit diverse gemeenteraden, waaronder ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug, bijzondere aandacht wordt gegeven, zowel in het IRP zelf, als met name ook in de achterliggende basisdocumenten, waar een en ander meer in detail is aangegeven (zie dus ook het drietal onderzoeksrapporten m.b.t. het thema/de Pijler Groen en Landschap).

In die zin wil men dus ook echt aan het: 'natuurnetwerk' zoals dat binnen de regio voorkomt, evenals het landschap en ook cultuurhistorie een kwaliteitsimpuls geven, dat o.a. door een uitbreiding van het NP(U)H, maar ook door de aanleg van een aantal meer robuuste ecologische verbindingen tussen de Heuvelrug en de Lek. Dat dus naast tal van andere maatregelen, zoals de aanleg van een zevental natuurkernen (van 30 ha), extra ecologische verbindingen en ook (bijbehorende) ecopassages, al dan niet samen met bepaalde recreatieve verbindingen. Waarbij men zich wat betreft dat laatste met name ook richt op de diverse rivieren zoals deze binnen de regio voorkomen.

Ook hierbij is het natuurlijk wel altijd ook van belang te bezien hoe dat dan allemaal samen goed te doen, dat dan mede afhankelijk van de eisen die bepaalde doelsoorten aan een bepaalde ecologische verbinding stellen en in welke mate deze voor een bepaalde verstoring (zoals dus o.a. m.b.t. recreatie) gevoelig zijn;

34. Wel dus ook goed als er toch ook aandacht voor binnen de Regio voorkomende 'aardkundige waarden' was geweest, dat eveneens vanuit de 'lagenbenadering', zoals dus voor het initiatief van het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.', juist ook gezien bijzondere ligging van de Regio op overgang diverse landschappen²⁷;

35. Verder wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij nog wel ook de bijzondere aandacht vragen voor de nadere uitwerking zoals deze m.b.t. het 'natuurnetwerk' heeft plaatsgevonden (zie in deze ook in het rapport: 'Verdieping groene routes en scheggen/landschap van toekomst/landbouwkerengebied (BVR, 2019)' én ook rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)') en dan met name ook voor de grotere robuustere ecologische verbindingen die daarbij van belang moeten worden geacht, zoals die tussen de Heuvelrug en de Veluwe, dus het: 'Valleilint', en ook die door het Groene hart, dus de verbinding die ook wel in het verleden als de: 'Groene Ruggengraat' werd aangeduid. Robuuste ecologische verbindingen die o.i. essentieel moeten worden geacht om het gehele natuurnetwerk binnen de provincie Utrecht adequaat te kunnen laten functioneren, dat ook met oog op klimaatverandering.

Op zich staan gegeven verbindingen ook op diverse kaarten, alsmede wordt daar met name wat betreft de: 'Groene Ruggengraat' ook in het IRP en dan in het bijzonder ook in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' bijzondere aandacht aan gegeven (met dus o.a. aandacht voor de: 'Blauwe krans Stelling van Amsterdam'), maar dat geldt dus niet voor het: 'Valleilint', aangezien dat buiten de Regio is gelegen, maar daardoor o.i. niet minder belangrijk moet worden geacht (zie overigens wel ook de motie die m.b.t. het: 'Valleilint' bij de behandeling van de: 'POVI' door de Staten van Utrecht is aangenomen);

²⁷ Zie in deze ook de diverse publicaties die inmiddels in het kader het: 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht i.o.' zijn verschenen, zoals over het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied, naast ook diverse Ontdekkaarten.

36. Dat bij die nadere uitwerking van het natuurnetwerk ook op een lager schaalniveau naar bepaalde effecten wordt gekeken, zoals naar de effecten van de versnippering van wegen, spreekt dan voor zich (zie in deze dus met name ook het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)'. Wel zou het dus inderdaad goed zijn, als ook naar de kansen die snelheidsverlaging (tot maximaal 60 km/uur) biedt zou worden gekeken, zoals dus ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug in haar zienswijze op het; 'Concept-IRP' voorstelt m.b.t. de N-226 en de N-227, ook al zou het o.i. goed zijn als ook de N-225 daaronder zou vallen (zie in deze dus ook het initiatief: 'Heuvelrug in goede banen');
37. Wat overigens ook in de diverse kaartbeelden behorende bij het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' opvalt is dat men daarbij kennelijk ook de al eerder door met name de provincie Utrecht beoogde aanleg van een fietspad tussen het USP- Zeist-West via de Lage grond reeds heeft ingetekend. Een dergelijk fietspad zal o.i. evenwel tot een onaanvaardbare aantasting van aanwezige waarden leiden, inclusief de hier aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie in deze dus ook de Bijlage 1: 'Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'), terwijl er daarvoor een goed alternatief aanwezig is, namelijk door de bestaande route over de Bisschopsweg te verbeteren, ook daarbij uiteraard rekening houdend met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie;
38. Verder wordt nu gelukkig ook standaard bij alle deelgebieden aangegeven, dat er bij alle opgaven bijzondere aandacht dient te zijn voor zowel het integreren van water, de klimaatopgave en ook biodiversiteit, maar het zou dus wel goed zijn, zoals hiervoor ook al in algemene zin m.b.t. het thema groen/natuur/biodiversiteit aangegeven, als er m.b.t. betreffende thema's nog een nadere uitwerking van plaatsvindt, dus nog even los van de (meer) algemene inzet op groen (inclusief biodiversiteit) die daartoe in het diverse rapporten m.b.t. groen en landschap wordt aangegeven.
- Wat betreft 'water' is het dan natuurlijk aan de orde dat als er inderdaad zoveel bewoners bij komen wat dat dan o.a. voor drinkwatervoorziening betekent. Dat dan ook weer in relatie tot de grondwateronttrekking t.b.v. drinkwater met dus mogelijk ook weer gevolgen voor de natuur. Juist in die zin ligt er dus o.i. ook een opgave om nu juist tot een algeheel herstel van de grondwaterbalansen tussen de Heuvelrug en omringende lager gelegen gebieden te komen, waaronder het Kromme Rijngebied, met dus ook positieve effecten op de kwel en dus aldaar aanwezige natuurwaarden (zie in deze dus ook de zogenaamde: 'Blauwe Agenda' vanuit het NPUH). Ook liggen er in veel gebieden nog wel degelijk ook opgaven m.b.t. het verbeteren van waterkwaliteit, zoals in het kader van de: 'Kader Richtlijn Water (KRW)', dus goed te bezien waar in die zin nog bepaalde opgaven liggen en deze ook meteen mee te nemen bij toekomstige ontwikkelingen.
- Wat betreft 'klimaatadaptie' ligt er dan natuurlijk wel ook al de: 'Regionale Adaptiestrategie Utrecht Zuid-West (RAS) (Netwerk Water & Klimaat, 2020)' waarna dan eveneens als inspiratie zou kunnen worden verwezen.
- Verder zou wat betreft 'biodiversiteit', zoals ook als hiervoor in algemene zin aangegeven, dus ook nog per relevant: 'Landschapstype' een: 'Basiskwaliteit natuur' kunnen worden aangegeven, dat op basis voor een bepaalde landschapstypen relevante soorten of zo men wil iconsoorten (zie in deze dus o.a. ook de: 'Natuurvisie - Een plus op het Natuurbeleid 1.0 (Provincie Utrecht, 2016)' en dan het: 'Supplement biodiversiteit'). Ook zou het goed zijn, voor zover het om het daadwerkelijk bereiken van een bepaalde natuurkwaliteit gaat dat de in het document: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' aangegeven opgaven nog wel worden doorvertaald in bijbehorende natuurdoeltypen (en dus ook daarbij dan weer behorende

‘doelsoorten’), evenals bijkomend beheer teneinde deze duurzaam in stand te kunnen houden, uiteraard voor zover niet wordt gekozen voor ‘wildernisnatuur’, dus uitgaande van ‘zelfregulatie’;

39. Onder dit thema is er dan tevens o.a. de aandacht voor de zogenaamde: ‘Waterliniescheg’, die dat ook weer met de Kromme Rijnvallei/het Kromme Rijngebied is verbonden. In dat verband wordt dus o.a. aandacht aan de: ‘Voordorpse Polder’ gegeven (zie in deze dus ook het: ‘Concept-IRP’, pag. 74), waaraan men dus mogelijk ook een recreatieve functie wil geven (zie in deze overigens ook de mogelijke ruimtelijke reservering die met name wat betreft de: ‘Voorveldse polder’ in de: ‘RSU 2040’ is opgenomen).
- Nu loopt er juist ook ten zuiden van zowel de gemeenten Zeist en ook De Bilt zoals ook hiervoor reeds aangegeven een belangrijke ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en ook het Noorderpark (zie in deze dus wederom Bijlage 1.1: ‘Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)’). Ook loopt er net ten oosten van de stad Utrecht de NHW die dus op de nominatie staat om door de UNESCO tot Werelderfgoed te worden aangewezen. In die zin zou het goed zijn als bij eventuele toekomstige recreatieve (en andere) ontwikkelingen nadrukkelijk met de betreffende ecologische verbinding, evenals andere waarden (denk dus met name ook aan de NHW), rekening zou worden gehouden²⁸.
- In ieder geval is er door de Werkgroep Sandwijck (en anderen) specifiek wat betreft de: ‘Waterliniescheg’ en dan voor de zone aan weerszijden van de A-28 reeds een nadere uitwerking gemaakt met ook een duidelijke recreatieve zonerings (zie in deze dus ook Bijlage 1.2: ‘Folder Liniepark Rijnsweerd’);
40. Meer in het algemeen wordt het dus van belang geacht dat wil men rekening houden met bepaalde waarden dat ook wat betreft het recreatieve mede-gebruik dus van een goede recreatieve zonerings sprake dient te zijn, eigenlijk overal, dus zowel op de Heuvelrug (zie in deze ook de: ‘Zoneringskaarten’ zoals deze door het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug zijn opgesteld), ter plaatse van de Waterliniescheg (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 39), maar dus ook in de Krommerijnvallei/het Kromme Rijngebied;
41. Meer in het bijzonder is er vanuit het verleden t.b.v. de o.i. nog noodzakelijk nadere uitwerkingen al heel veel informatie beschikbaar, evenals visies, dus goed daar dan in aanvullende zin ook gebruik van te maken, zoals die m.b.t. het: ‘LOP Kromme Rijngebied + (Brons & partners, 2009)’, etc., etc.;
- Teneinde bepaalde ambities te kunnen halen, zoals m.b.t. biodiversiteit, zou het dus ook goed zijn als ook naar de kansen die in die zin bijvoorbeeld het: ‘Deltaprogramma biodiversiteitsherstel’ biedt ook echt binnen de Regio Utrecht op te pakken, bijvoorbeeld door bij de transitie naar een landbouw die circulair en ook natuurinclusief is in de diverse deelgebieden diverse ‘proeftuinen’ op te zetten, zoals dus o.a. in het Kromme Rijngebied. Verder moet wat betreft herstel biodiversiteit, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, dus ook aan het herstel grondwaterbalansen op de Heuvelrug en daarmee dus ook de kwel in de lager gelegen gebieden een belangrijke betekenis worden toegekend, hetgeen meteen ook wat betreft de aanpak van droogte in het kader van de klimaatverandering van belang moet worden geacht, dus goed dat in die zin aansluiting met de: ‘Blauwe Agenda’ van het NPUH wordt gezocht;

²⁸ Zie in deze overigens wel ook de diverse kaarten behorende bij het rapport: ‘U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)’ en waarbij wel ook aan de hier voorkomende ecologische verbinding tussen het Vechtplassen en het Kromme Rijngebied aandacht is gegeven, zij het alleen zeer schematisch.

42. Overigens is het, zoals ook hiervoor al in algemene zin reeds aangegeven, dus nog onduidelijk hoe dan de financiering van de ambities m.b.t. groen/natuur en landschap zal plaatsvinden, die dus ook voorwaardelijk worden gesteld aan de overige ruimtelijke ontwikkelingen, hetgeen in die zin de aangegeven ambities dus wel meteen ook (wederom) onzeker maakt, ook al worden dan diverse fondsen en mogelijke opties aangegeven, zoals in het kader van het programma: 'Groen groeit mee'. In ieder geval zou daarbij o.i. dus ook, zoals ook in de zienswijze van de gemeente aangegeven, aan 'bovenplanse verevening' kunnen (en o.i. ook moeten) worden gedacht. Ook is inderdaad een goede fasering van de aanleg van al het nieuwe groen van belang zodat bestaande natuurgebieden niet nog verder worden overlopen door de extra toestroom van recreanten t.g.v. alle bouwplannen;
43. Al met al kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich vinden in de m.b.t. het thema: 'Groen en landschap' door de gemeente gegeven zienswijze, zij het dat die op punten wellicht nog wel op hetgeen hiervoor naar voren is gebracht zou kunnen worden aangevuld/aangescherpt;

Mobiliteit

44. Alhoewel dan niet direct binnen het grondgebied van de gemeente Utrechtse Heuvelrug gelegen, wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hierbij toch de aandacht vragen voor de effecten van zowel het HOV USP-Zeist- Amersfoort langs de A-28 en kennelijk ook een nieuwe fietsroute tussen het USP en Zeist(-West) door de Lage grond (zie in deze dus met name ook het 'IRP', de kaart op pag. 48: 'Mobiliteitsnetwerk 2040' én ook de 'Perspectiefkaart', pag. 100-101). Dat dus naast eventuele effecten van mogelijke bypass van de A-12;
45. Wat betreft het HOV USP- Zeist(-Noord)-Amersfoort hebben er dan in het kader van U-NED al diverse onderzoeken door Arcadis plaatsgevonden (zie in deze dus o.a. ook het rapporten: 'Doortrekken Uithoflijn naar Zeist en Amersfoort (Arcadis, 2020)' en ook: 'Studie naar HOV verbinding USP naar Mooi Zeist (Arcadis, 2020)'). Natuurlijk ook de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is voor een transitie van automobiliteit naar gebruik van OV en de fiets, maar het kan o.i. dus niet zo zijn dat dat ten koste van bijzondere landschappen gaat, inclusief de hier liggende ecologische verbinding (zie wat betreft de betreffende ecologische verbinding dus wederom de betreffende Bijlage 1.1: 'Folder natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)'). Zo zal een tracévariant door de Lage Grond met grote effecten op hier aanwezige waarden gepaard gaan, evenals een grote barrière gaan vormen voor de hier aanwezige ecologische verbinding. Terwijl een tracévariant parallel aan A-28 met directe effecten op het landgoed Oostbroek gepaard zal gaan, evenals ook effecten zal hebben op het functioneren van het wildviaduct 'De Wildsche Hoek' onder de A-28 dat immers dan nog verder dient te worden verbreed, dat dus naast verbreding in het kader van de Ring Utrecht.
- Juist gezien die effecten zou o.i. dan ook, zoals overigens gelukkig ook in de zienswijzen van de gemeente Zeist en ook de gemeente De Bilt aangegeven, gewoon voor een tracé langs de Universiteitsweg en Utrechtseweg moeten worden gekozen, waar dus al vrijliggende busbanen aanwezig zijn, althans grotendeels. Verder zou het dus inderdaad goed zijn de keuze voor een tram of gelede bus af te laten hangen van een vervoerswaardestudie, evenals wat dit dan eventueel voor de rest van de OV-keten, dus het overige OV-net, betekent. In die zin dus goed als de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich bij een dergelijk voorkeurstracé zou aansluiten.
- Dat overigens vooralsnog een rijksbijdrage van 2.1 miljard voor de Merwedelijn en Waterlinielijn uit het: 'Nationale Groeifonds' (vooralsnog) niet is gehonoreerd, dat

vanwege gegeven onderbouwing in het MKBA en die dan (voor diverse) onderdelen negatief zou zijn²⁹, geeft dus wel aan hoe onzeker een en ander nog is en dat dan nog los van eventuele effecten op aanwezige waarden;

46. Over een eventuele (snell)fietsroute van het USP naar Zeist-West (en verder) via de Lage Grond is hiervoor onder het hoofdje: ‘Groen en landschap’ dus al het een en ander gezegd (zie dus ook hiervoor onder het aandachtspunt 37).
Gezien de effecten op aanwezige waarden van natuur, inclusief de hier aanwezige ecologische verbinding tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied (zie dus wederom de betreffende Bijlage 1.1: ‘Folder Natuur verbinden en behouden (Werkgroep Faunapassages Zeist Zuid-West, 2020)’), evenals die van landschap en ook cultuurhistorie, waaronder aardkundige waarden, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus al lange tijd een tegenstander van een nieuw fietspad door de Lage Grond, maar dus wel een voorstander van het verbeteren van de bestaande route langs de Bisschopsweg. Ook daarbij uiteraard rekening houdend met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie (vergelijk dus wederom het principe van: ‘natuurinclusief ontwerpen’)³⁰.
Ook in die zin dus goed als de gemeente Utrechtse Heuvelrug zich eveneens tegen een dergelijk nieuw fietspad zou uitspreken, aangezien dat dus naar verwachting dus ook gevolgen heeft voor het functioneren van de gehele ecologische corridor tussen het Vechtplassengebied en het Kromme Rijngebied, dat dus ook gezien de daarmee gepaard gaande cumulatieve effecten;
47. Verder speelt dan tevens mogelijk een bypass van de A-12 (in kader plannen U-NED) met dus mogelijk ook aanzienlijke effecten op het Kromme Rijngebied, ook al is dan voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch nog niet geheel duidelijk waar deze dan exact zal worden geprojecteerd (maar zie dus het: ‘Concept-IRP’, pag. 109). Duidelijk zal zijn dat niet alleen vanuit het oogpunt van duurzaamheid (zie in deze dus ook de: ‘Ladder van Verdaas’), maar ook gezien de (te verwachten) effecten op aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar geen enkele voorstander van is;

Wonen en werken

48. Wat betreft wonen wordt dan wat betreft de gemeente Utrechtse Heuvelrug met name gerefereerd aan de bouw van 500 (minimaal) en 1.500 (maximaal) extra woningen bij het Stationsgebied Driebergen-Zeist³¹.
Wat betreft het Stationsgebied Driebergen-Zeist is daar dan nog niet zo lang gelegen een: ‘Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen-Zeist’ opgesteld (zie dus ook de: ‘Gebiedsvisie Stationsgebied Driebergen Zeist (12 N Stedenbouw, 2014)’), dat nadrukkelijk ook rekening houdend met aanwezige waarden, zoals o.a. ecologische verbindingen, etc., met ook bepaalde ontwikkelmogelijkheden binnen de ‘rode contour’, dus zou het o.i. goed zijn als die mogelijkheden als uitgangspunten voor de toekomstige ontwikkeling van dit station tot de: ‘Poort van de Heuvelrug/SLW’ zou worden genomen;
49. Voor zover er dan wordt gebouwd zou dat dus wel, zoals ook hiervoor al op meerdere plekken aangegeven, natuurinclusief moeten zijn, dus zowel bij het ontwerp-proces meteen vanuit de ‘lagenbenadering’ rekening houden met aanwezige waarden, evenals als dan gebouwen worden gebouwd deze dan ook meteen natuurinclusief te bouwen.

²⁹ Zie in deze dus ook het: ‘Rapport eerste beoordelingsrond (Adviescommissie Nationaal Groeifonds, 2021)’.

³⁰ Zie in deze dus ook de reactie van de natuur- en milieuorganisaties op diverse onderzoekrapporten van de provincie Utrecht, d.d. 30 november 2017.

³¹ Zie in deze ook het: ‘Concept-IRP’, Tabel op pag. 154.

Iets waaraan overigens in het IRP gelukkig nu ook wel ook aandacht wordt gegeven, maar nog wel een nadere uitwerking zou verdienen, zoals wat betreft 'natuurinclusief bouwen' het toepassen van een 'puntensysteem' (vergelijk dus ook de betreffende puntensystemen m.b.t. 'natuurinclusief bouwen' van de gemeenten Den Haag, Groningen, Arnhem en Ede);

50. Dat men ook inzet op de ontwikkeling van een duurzame economie die ook circulair is op zich mooi (zie in deze ook het: 'Concept-IRP', Hoofdstuk 2.1: 'Perspectief - Gezond leven in een stedelijke regio voor iedereen' en dan onder: Perspectief 4: 'In 2040 profiteert iedereen van een regio met een sterke economie die volop in transitie is naar circulariteit'), maar enerzijds ook hier de vraag of er dan m.b.t. de voorgestane sterke groei van de economie dan helemaal 'geen grenzen aan de groei zijn'³², evenals of ook dit thema dan juist niet veel verder zou moeten worden uitgewerkt, dat ook gezien de ambities van het Rijk en ook de provincie Utrecht³³;

Energie

51. Dan heeft iedere gemeente binnen de Regio Utrecht dus ook een opgave m.b.t. de energietransitie, dat niet alleen gezien haar eigen doelstellingen, maar ook als bijdrage in het kader van de RES;
52. Alhoewel de gemeente Utrechtse Heuvelrug wel al een bepaalde ambitie heeft neergelegd in de door de gemeenteraad vastgestelde: 'Routekaart Klimaatneutraal grondgebied 2035 (Utrechtse Heuvelrug, 2017)', zal zij zelf nog wel, al dan niet samen met de andere gemeenten binnen het Kromme Rijngebied, haar definitieve bod aan de RES moeten gaan bepalen;
53. Behalve vanuit een eigen verantwoordelijkheid naar de mogelijkheden die er zijn te kijken, met ook vanuit de: 'Trias Energetica' dus een accent op besparen, zou het dus goed zijn als ook op het schaalniveau van de RES uiteindelijk een integrale afweging plaatsvindt, dat dus rekening houdend met de diverse waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie zoals deze binnen de Regio Utrecht aanwezig zijn, evenals de gezondheid van de mensen. Als wij die opgave evenwel niet gezamenlijk oppakken, zowel wat betreft de overheid (zie dus ook uitspraak in zogenaamde : 'Urgenda-zaak'), maar ook door het bedrijfsleven (zie dus ook de uitspraak in de: 'Milieudefensie-zaak') én de burgers/consumenten, dan gaan we er uiteindelijk niet komen, met dus grote gevolgen voor zowel de natuur, als ook de mens. Dus ook hierbij is het zoeken met elkaar naar (zoveel als mogelijk) gedragen oplossingen;

Deelgebied 1: Kromme Rijnvallei

54. Aan dit gebied wil men dan een algehele kwaliteitsimpuls geven, zowel wat betreft de natuur, als ook de recreatieve mogelijkheden. Logischerwijs gaat daarbij dan in eerste instantie de bijzondere aandacht uit naar de moederrivier de Kromme Rijn. Ook wil men dan een meer robuust groen raamwerk ontwikkelen tussen de Heuvelrug en de Lek, waarbij de Langbroekerwetering dan een van de centrale schakels is;
55. Met name in dit gebied liggen er inderdaad o.i. vele kansen om tot een (verdere) vergroening en dus versterking biodiversiteit te komen, inclusief ook voor een landbouw die circulair en natuurinclusief is.
Voor zover men dan besluit om de aanwezige groenstructuren verder te versterken, bijvoorbeeld door de aanplant van extra bos en landschapselementen (zie in deze

³² Zie dus ook de publicatie: 'Grenzen aan de groei (Club van Rome, 1972)' en bijvoorbeeld ook het: 'Living Planet Report 2020', waaruit dan voren komen dat we met name in het westen momenteel op het niveau zitten dat we 3.6. aarden gebruiken voor onze levensstandaard.

³³ Zie dus o.a. ook de: 'Beleidsvisie circulaire samenleving 2050 (Provincie Utrecht, 2021)', etc..

behalve de voorstellen in het rapport: 'U16 Ruimtelijke opgave Groen en Landschap 2020-2040 (BVR, 2020)' ook die uit het: 'LOP Kromme Rijngebied + (Brons & Partners, 2009)', zou men ook daarbij nadrukkelijk met aanwezige waarden rekening dienen te houden.

In ieder geval biedt ook dit gebied wellicht extra kansen voor voedselbossen (zie ook het initiatief van het: 'Binnenbos' nabij Driebergen) en ook klimaatbossen (zie ook de publicatie: 'Kansen voor soortenrijk klimaatbos - Ruimtelijke verkenning nieuwe klimaatbossen Kromme Rijngebied en Veenweidegebied (Coöperatie Bosgroep Midden-Nederland, 2020)');

56. Meer in het bijzonder zou het goed zijn als de gemeente Utrechtse Heuvelrug mede de zienswijze van de gemeente Zeist zou ondersteunen, alhoewel nog in concept, om het Kromme Rijngebied aan te laten wijzen als 'Bijzonder provinciaal landschap';
57. Wel gaat het ook bij alle opgaven die voor dit bijzondere gebied worden aangegeven, dat het ook daarbij om het vinden van de juiste balans gaat, want de ervaring is dat ook in dit gebied, dat dus naast de Heuvelrug, de recreatiedruk inmiddels ook haar grenzen heeft bereikt, zeker wat bepaalde (natuur)gebieden betreft (zoals o.a. in Amelisweerd);

Deelgebied 2: Noordoostflank

58. Dit gebied bestaat dus uit de Heuvelrug en ook de flanken/gradiënten naar lager gelegen gebied als het Kromme Rijngebied en ook het Noorderpark/ Vechtplassengebied;
59. De inzet is dus hier om de Heuvelrug meer robuust te maken, inclusief een vergroting van het Nationale Park. Ook wil men de kwaliteiten van de Stichtse Lustwarande (SLW) verbeteren;
60. Wat betreft het meer robuust maken van de Heuvelrug zou het o.i. dus mooi zijn, zoals ook onder het hoofdje: 'Algemeen' reeds aangegeven, als daarbij toch ook bijzondere aandacht aan de al langer gewenste robuuste verbinding tussen de Heuvelrug en Veluwe wordt gegeven, dus het zogenaamde: 'Valleilint', met ook een ecoduct over de A1 ter hoogte van Terschuur. Voor het duurzaam overleven van bepaalde soorten, zoals de boomarter, moet een dergelijke verbinding wel degelijk van belang worden geacht (zie in deze ook het rapport: 'Corridorstudie Leusderheide (Alterra, 2004)'³⁴;
61. Verder ziet de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het Station Driebergen-Zeist wel als dé: 'Poort van de Stichtse Lustwarande/Heuvelrug', maar dus niet als een ontwikkellocatie voor verdere woningbouw, etc.. Dat dus met name ook gezien de kwetsbare ligging van dit Station te midden van tal van waardevolle landgoederen, evenals aanwezige diverse ecologische verbindingen;

Conclusie

62. Alhoewel mede door inbreng diverse gemeenten er nu met name ook aandacht in het IRP (en prioritering) is voor waarden van groen en landschap, inclusief biodiversiteit, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. met name kritisch t.a.v. van de sterke groei die de Regio zich met dit perspectief oplegt, zowel wat betreft de woningbouw, als de werkgelegenheid;
63. Verder zou het o.i. dus goed zijn als het 'IRP' en achterliggende documenten alsnog voor het indienen van inspraakreacties/zienswijze ter inzage wordt gelegd, want als eenmaal vastgesteld als richtinggevend(e) koers/kader kan dan later feitelijk alleen nog bij de nadere uitwerking van participatie sprake zijn, maar dan zijn de feitelijke keuzen dus al gemaakt;

³⁴ Zie ook de motie die in die zin in door de Staten ten tijde van de behandeling van de POVI is aangenomen.

64. Wat betreft de: 'Zienswijze UHR IRP' kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich in veel van de daarbij per thema gegeven zienswijzen vinden, ook al kunnen deze mogelijk op punten nog verder worden aangevuld/aangescherpt;
65. Wel is zij t.a.v. bepaalde punten (zeer) kritisch en dan met name ook t.a.v. de (mogelijke) nieuwe woningbouwlocaties ter plaatse van het Station Driebergen-Zeist, met dus naar verwachting ook (grote) gevolgen voor aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie;
66. Gezien het gestelde wil zij de gemeente dan ook verzoeken haar reactie op punten alsnog aan te passen;

Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist e.o.)

Bijlage 1.1

Folder natuur verbinden en behouden

Natuur Verbinden en Behouden

De ecologische verbindingen tussen De Bilt, Zeist, Bunnik, Odijk en Driebergen

Bijlage 1.2

Folder Liniepark Rijnsweerd

Eén van de vele mogelijkheden
Sommige wegdelen worden verbouwd. Door van de gelegenheid gebruik te maken en de weg er op poten te zetten (i.p.v. op een dijk) ontstaat een open onderdoorgang voor recreanten en natuur.

(Geïnspireerd door De Hoog bij Eindhoven.)
Afbelding hiërden: Uithof-noord, Serbonnalaan

huidige situatie

Liniepark Rijnsweerd voorstel ter inspiratie

Snelwegverbreding als **KANS** voor omwonenden en recreanten

LINIEPARK RIJNSWEERD

een landschapspark op de grens van stad en land onder knooppunt Rijnsweerd

De meeste mensen die wonen of werken in de omgeving van de A28 en A27 zullen de snelwegverbreding in eerste instantie zien als een bedreiging. Het bestaande groen zal immers worden aangetast, de werkzaamheden brengen overlast met zich mee en óf uiteindelijk de lucht- en geluidskwaliteit er op vooruitgaat is natuurlijk alleen maar te hopen.

Wij zien gelukkig ook kansen als gevolg van dit grootschalige verbredingsproject.

Mogelijkheden voor...

- het versterken van de cultuurhistorie (Nieuwe Hollandse Waterlinie, slagenverkaveling, landgoederenlandschap).
- het verbinden van waterlopen (voor o.a. vis, ringslang, vloedmuis en schaatsen?).
- uitbreiding van het recreatieve fietsroutenetwerk.
- wandelen, spelen en picknicken voor omwonenden, studenten en werkenden.
- uitzicht op een groene holende omgeving rondom de ziekenhuizen.
- het behouden van bestaand groen.

Alles komt samen in 'Liniepark Rijnsweerd'.

'Liniepark Rijnsweerd'
Linie is een ander woord voor grens, en dit gebied is de overgang tussen stad en land, tussen Utrecht en Uithof, en er is zowel zichtbaar rijke historie als een modern toekomstbeeld. Daarnaast is natuurlijk de Nieuwe Hollandse Waterlinie duidelijk aanwezig in dit gebied. Een landschapspark is een groen natuurrijk landschap met recreatief medegebruik. De ondertitel 'landschapspark onder Knooppunt Rijnsweerd' duidt verder op de ligging ten zuiden van het knooppunt, maar ook naar de wens om het park letterlijk onder de weglighamen door te leiden en zo een aaneengesloten groengebied te scheppen. **Aantrekkelijk voor zowel mens als diër.**

Doel van dit voorstel
Dit idee biedt oplossing voor meerdere problemen. Het doel van dit voorstel is om te inspireren. Het voorstel past zich aan aan het tracé van de snelwegen. Het is zeker niet definitief en behoeft nadere uitwerking. Deze flyer toont een selectie van het hele schetsplan. Wij informeren u graag verder!

Dit voorstel is mogelijk gemaakt door
Werkgroep Sandwijk
Utrechts Landschap
IVN De Bilt o.o.
Vogelwacht Utrecht
Bewonersvereniging
Leefklimaat UtrechtseWeg
en...?

"Liniepark Rijnsweerd" voorstel ter inspiratie - park is aan te passen aan snelwegtracé